

Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
Nijverheidsstraat 26-38
1040 Brussel
Tel.: +32 2 289 76 11
Fax: +32 2 289 76 09

COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS

ADVIES

(A)150706-CDC-1430

over

"een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe en een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 3 juni 2005 tot vaststelling van het afschakelplan van het transmissienet van elektriciteit"

gegeven met toepassing van artikel 11 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en artikel 312, § 5, van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe

6 juli 2015

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	4
I. WETTELIJK KADER	6
I.1 Technisch reglement	6
I.2 Ministerieel besluit van 3 juni 2005	9
I.3 Reikwijdte van onderhavig advies.....	11
II. OMSCHRIJVING VAN HET ONTWERP	12
III. ALGEMENE OVERWEGINGEN.....	13
III.1 Coherentie van de concepten en de definities	13
III.1.1 Klant / Netgebruiker / Consument.....	13
III.1.2 Schaarste / Tekortsituatie / Dreiging tot schaarste	15
III.1.3 Noodsituatie / Plotse fenomenen.....	18
III.1.4 Distributienetten / Gesloten distributiesystemen	19
III.2 Onderscheid "reddingscode" en "afschakelplan".....	20
III.3 Uitvoeringsbevoegdheid van de Minister	22
III.4 Federale bevoegdheid op het gebied van afschakeling	23
III.5 Opnemen van de strategische reserve	25
III.6 Noodzakelijkheid om van het afschakelplan een correct ministerieel besluit..... te maken.....	28
III.7 Afschakelmodaliteiten.....	28
IV. ANALYSE ARTIKEL PER ARTIKEL.....	31
IV.1 Wijzigingen aan het technisch reglement.....	31
IV.1.1 Artikel 1	31
IV.1.2 Artikel 19	32
IV.1.3 Artikel 303	33
IV.1.4 Artikel 312	34

IV.2	Wijzigingen aan het ministerieel besluit van 3 juni 2005.....	39
IV.2.1	Punt 1.1.3.....	40
IV.2.2	Punt 1.1.4.....	41
IV.2.3	Punt 2.1.....	43
IV.2.4	Punt 2.2.....	43
IV.2.5	Punt 2.3.1.....	44
IV.2.6	Punt 3.1.....	45
IV.2.7	Punt 3.3.....	46
IV.2.8	Punt 4.2.....	47
IV.2.9	Punt 4.3.....	49
IV.2.10	Punt 4.4.....	50
IV.2.11	Punt 4.5.....	50
IV.2.12	Punt 4.6.....	51
IV.2.13	Punt 4.7.....	51
IV.2.14	Punt 5.....	52
V.	CONCLUSIE.....	53

INLEIDING

In dit document formuleert de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) een advies betreffende:

- een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 2002 "*houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe*"¹;
- een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 3 juni 2005 "*tot vaststelling van het afschakelplan van het transmissienet van elektriciteit*"².

Op 3 juni 2015 ontving de CREG een niet-gedateerde brief van de Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame ontwikkeling (hierna de "Minister") met het verzoek om advies uit te brengen.

Deze brief bevatte als bijlagen:

- een nota van de FOD Economie betreffende "*De resultaten van de werkzaamheden van de door de DG Energie gecoördineerde werkgroep inzake de herziening van het afschakelplan*";
- een tabel met een vergelijking van de voorgenomen wijzigingen aan het technisch reglement en aan het ministerieel besluit van 3 juni 2005;
- een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het technisch reglement;
- een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 3 juni 2005;
- het Verslag aan de Koning;
- de gecoördineerde versies van de gewijzigde bepalingen van het technisch reglement en het ministerieel besluit van 3 juni 2005;
- een nota van Elia, getiteld: "*Afschakelplan: Aanpassingen en toepassingsmodaliteiten voor winter 2015-2016*".

¹ In het vervolg van dit advies wordt het koninklijk besluit van 19 december 2002 aangeduid middels: "technisch reglement".

² In het vervolg van dit advies wordt het ministerieel besluit van 3 juni 2005 aangeduid middels: "ministerieel besluit van 3 juni 2005" of "afschakelplan".

In onderhavig document wordt het geheel van voorgaande documenten bedoeld met "het ontwerp van de Minister".

Het onderhavige advies bestaat uit vijf delen. Het eerste deel omschrijft het wettelijk kader binnen hetwelk voorliggend document zich inschrijft. Het tweede deel beschrijft de belangrijkste voorgestelde wijzigingen inzake afschakeling. Het derde deel omvat de algemene overwegingen vanwege de CREG op het ontwerp van de Minister. Het vierde deel onderzoekt het ontwerp artikel per artikel. Het vijfde deel en laatste deel geeft de conclusies van het onderhavige advies.

Het directiecomité van de CREG heeft dit advies goedgekeurd tijdens haar vergadering van 6 juli 2015.

////

I. WETTELIJK KADER

I.1 Technisch reglement

1. Artikel 11 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt bepaalt het volgende:

“Na advies van de commissie en overleg met de netbeheerder stelt de Koning een technisch reglement op voor het beheer van het transmissienet en de toegang ertoe.

Het technisch reglement bepaalt inzonderheid:

1° de technische minimumeisen voor de aansluiting op het transmissienet van productie-installaties, distributienetten, uitrusting van direct aangesloten afnemers, koppellijnencircuits en directe lijnen, de aansluitingstermijnen evenals de technische modaliteiten die de netbeheerder toelaten toegang te hebben tot de installaties van de gebruikers en maatregelen te nemen of te laten nemen met betrekking hiertoe indien de veiligheid of de technische betrouwbaarheid van het net dit vereist, alsook de termijnen voor aansluiting;

2° de operationele regels waaraan de netbeheerder onderworpen is bij zijn technisch beheer van de elektriciteitsstromen en bij de maatregelen die hij dient te treffen om het hoofd te bieden aan problemen van overbelasting, technische mankementen en defecten van productie-eenheden;

3° in voorkomend geval, de prioriteit die in de mate van het mogelijke, rekening houdend met de noodzakelijke continuïteit van de voorziening, moet worden gegeven aan de productie-installaties die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen, of aan eenheden van warmtekrachtkoppeling;

4° de ondersteunende diensten die de netbeheerder moet inrichten;

5° de gegevens die de netgebruikers aan de netbeheerder, de gegevens van het ontwikkelingsplan inbegrepen, moeten verstrekken;

6° de informatie die door de netbeheerder moet worden verstrekt aan de beheerders van andere elektriciteitsnetten waaraan het transmissienet is gekoppeld, teneinde een veilige en efficiënte exploitatie, een gecoördineerde ontwikkeling en de interoperabiliteit van het koppelnet te waarborgen;

7° de bepalingen op het gebied van informatie of van voorafgaande goedkeuring door de commissie van operationele regels, algemene voorwaarden, type-overeenkomsten, formulieren of procedures toepasbaar op de netbeheerder en, in voorkomend geval, op de gebruikers”.

Overeenkomstig het technisch reglement, verduidelijken de contracten van de netbeheerder met betrekking tot de toegang tot het net de toepassingsmodaliteiten hiervan voor de gebruikers van het net, de distributeurs of de tussenpersonen op een niet discriminatoire manier. (Onderstreping toegevoegd door de CREG.)

Het is op basis van deze bepaling dat de bepalingen inzake afschakeling in het technisch reglement werden opgenomen.

2. Overeenkomstig het technisch reglement dat momenteel van kracht is, is de netbeheerder verantwoordelijk voor het bewaken, handhaven en, indien noodzakelijk, herstellen van een permanent evenwicht tussen de vraag en het aanbod van elektriciteit in de regelzone. Artikel 157 van het technisch reglement stelt de netbeheerder een aantal middelen ter beschikking, zoals de activering van de verschillende soorten reserves, de wijziging van de geprogrammeerde exporten of ook de activering van vermogen dat niet nog ter beschikking werd gesteld. Artikel 157, § 3, bepaalt bovendien dat indien deze maatregelen niet voldoen, de netbeheerder *"3° afnames op afnamepunten wijzigt of onderbreekt volgens het afschakelplan dat deel uitmaakt van de reddingscode bedoeld in Afdeling I van Hoofdstuk XVI van deze Titel; 4° iedere andere maatregel neemt die van toepassing is in een noodsituatie bedoeld in art. 303."*

3. Artikel 303 van het technisch reglement bepaalt dat, indien zich een noodsituatie of een *"meervoudige incidentsituatie"* voordoet, de netbeheerder bevoegd is *"alle nodige handelingen kan ondernemen"*, en in het bijzonder, *"indien hij het nodig acht, de reddingscode in werking stellen [...] en, inzonderheid de afnames wijzigingen of onderbreken volgens het afschakelplan"*.

Artikel 16 en volgende van het technisch reglement behandelen de noodsituaties, waarvan het voorkomen een opschorting van de verplichtingen van de partijen tot gevolg hebben (art. 17) en de netbeheerder de bevoegdheid geven om in een dergelijke situatie *"alle handelingen te stellen die hij nodig acht teneinde aan de gevolgen voor de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net te verhelpen"* (art. 16). Artikel 19 bepaalt dat noodsituaties onvoorziene of buitengewone situaties zijn en voorziet in een lijst met voorbeelden.

Artikel 1, 59°, definieert een "meervoudige incidentsituatie" als "de situatie bij een meervoudig incident, te weten de fysieke toestand van het elektrisch systeem die, vertrekkend van een referentietoestand en na het verdwijnen van de overgangsverschijnselen, ontstaat uit het gelijktijdige verlies van een productie-eenheid of een productiegroep en één enkel andere component van het elektrisch systeem met uitzondering van railstellen, «toestand na een dubbel incident » of « n-2 toestand » genaamd".

4. Artikel 312 van het technisch reglement heeft betrekking op de reddingscode. Deze wordt opgesteld - en kan op ieder moment worden gewijzigd - door de netbeheerder en wordt meegedeeld aan de CREG. De reddingscode wordt door de netbeheerder als bijlage toegevoegd aan een aantal contracten, zoals het aansluitings- en het toegangscontract.

Overeenkomstig artikel 312, § 2, van het technisch reglement bevat de reddingscode "de operationele procedures die toepasselijk zijn voor de toegangsverantwoordelijken, de netgebruikers en de andere netbeheerders in het geval bedoeld in artikel 303", te weten in het geval van een noodsituatie of meervoudige incidentsituatie; het moet de netbeheerder in staat stellen, in de mate van het mogelijke, de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net te waarborgen.

De reddingscode laat de netbeheerder toe om op het eerste verzoek alle beschikbare productie-eenheden te activeren teneinde (i) de levering van actief vermogen te wijzigen en/of (ii) de levering van reactief vermogen te wijzigen.

Indien deze maatregelen niet voldoende zijn voor de netbeheerder dan "beslist deze over de toe te passen beleidslijn en heeft deze het recht om onder meer:

1° de afnames te wijzigen of te onderbreken volgens het afschakelplan;

2° de verbindingen met buitenlandse netten te onderbreken;

3° de verbindingen met andere netten in de regelzone te onderbreken;

4° in voorkomend geval, de onverwijld toepassing van artikel 32 van de wet van 29 april 1999 te eisen. "³

³ Art. 312, § 4, van het technisch reglement. Artikel 32 van de elektriciteitswet bepaalt het volgende: "In geval van een plotse crisis op de energiemarkt of wanneer de fysieke veiligheid van personen, de veiligheid of betrouwbaarheid van uitrusting of installaties of de integriteit van het transmissienet wordt bedreigd, kan de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de commissie en in overleg met de netbeheerder, de nodige beschermingsmaatregelen nemen, met inbegrip van tijdelijke afwijkingen van de bepalingen van deze wet.

Deze maatregelen moeten zo weinig mogelijk storingen veroorzaken in de werking van de Europese interne markt en mogen de draagwijdte niet overstijgen die strikt noodzakelijk is om de plotse moeilijkheden te verhelpen die zich hebben voorgedaan.

De minister geeft onmiddellijk kennis van deze maatregelen aan de andere lidstaten van de Europese Unie en aan de Europese Commissie. "

5. Het afschakelplan is vastgelegd door de Minister die de energie onder zijn bevoegdheid heeft in overleg met de Minister van Economie, op voorstel van de netbeheerder en na advies van de CREG (art. 312, § 5, van het technisch reglement).

Het afschakelplan bevat de maatregelen die netbeheerder toelaten de punten 1°, 2° en 3° van artikel 312, § 4, zoals in voorgaande paragraaf vermeld, in werking te stellen. Hij kan ook verbruikers of sommigen onder hen opleggen om de hoeveelheid elektriciteit die zij afnemen van het net te verminderen, alsook verbieden om elektriciteit voor bepaalde doeleinden aan te wenden.

Tot slot stelt artikel 312, § 7, van het technisch reglement het volgende:

"De maatregelen bedoeld in § 5 moeten, voor wat betreft de primordiale behoeften van de natie die elektrische energie vereisen, in orde van prioriteit, het volgende klassement respecteren:

1° de ziekenhuizen en verzorgingscentra;

2° de klanten van de openbare distributie die overeenkomstig artikel 21 van de elektriciteitswet van 29 april 1999 genieten van een verplichting van openbare dienst;

3° de consumenten of categorieën van consumenten die genieten van een voorrangregime overeenkomstig de wet van 22 januari 1945 betreffende de economische reglementering en de prijzen en haar uitvoeringsbesluiten. "

I.2 Ministerieel besluit van 3 juni 2005

6. In uitvoering van artikel 312, § 5, van het technisch reglement heeft het ministerieel besluit van 3 juni 2005 het afschakelplan van het transmissienet van elektriciteit vastgesteld. In realiteit maakt het eigenlijke afschakelplan de bijlage uit van dit ministerieel besluit.

7. Het afschakelplan bestaat uit vijf delen.

8. Het eerste deel, betreffende de inleidende bepalingen, bevat de specifieke definities, andere dan deze die voorkomen in het technisch reglement, evenals het toepassingsgebied van het afschakelplan, zowel ten aanzien van de personen die, indien het geval zich voordoet, te maken krijgen met een afschakeling, als ten aanzien van de netbeheerders (van het transmissienet, plaatselijk transmissienet of distributienet) die de afschakeling moeten uitvoeren.

9. Het tweede deel definieert de "*procedure ter bescherming van het elektrisch systeem tegen plotse fenomenen*". Volgens ministerieel besluit van 3 juni 2005 worden "*plotse fenomenen (zoals frequentieschommelingen, spanningsdalingen, etc.) veroorzaakt door het plots verstoord evenwicht tussen productie, transmissie en afname van elektriciteit als gevolg van noodsituaties en meervoudige incidenten zoals vermeld in artikel 303 van het technisch reglement.*"

Dit gedeelte herhaalt de mogelijke maatregelen, die reeds gedefinieerd zijn in artikel 312, § 5, 1°, van het technisch reglement; er wordt een "*volgorde van uitvoering*" opgesomd en bovendien een lijst van prioritaire afnemers opgesteld, die niet geheel overeenstemt met het klassement van artikel 312, § 7, van het technisch reglement.

10. Het derde deel stelt de procedure bij schaarste vast, die, overeenkomstig het afschakelplan, betrekking heeft op twee verschillende hypothesen, te weten:

- de hypothese waarin "*één of meerdere toegangsverantwoordelijken aan de transmissienetbeheerder melden gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare, termijn niet in staat te zullen zijn hun evenwichtsverplichting bepaald in art. 157 van het Technisch Reglement te vervullen en indien deze toestand aanleiding geeft tot een verstoord evenwicht tussen productie en afname van elektriciteit binnen de regelzone dat door de transmissienetbeheerder niet kan gecompenseerd worden door het activeren van de productiemiddelen die binnen de regelzone beschikbaar zijn*"; en
- de hypothese waarin "*het transmissienet niet meer in staat is gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare, termijn voldoende elektriciteit naar bepaalde delen van de regelzone te transporteren*".

Het afschakelplan bepaalt dat bij schaarste de ministers die de economie en de energie onder hun bevoegdheid hebben bevoegd zijn om de beslissingen te nemen die zich opdringen. Deze kunnen van drieërlei aard zijn, namelijk:

- de afnemers of categorieën van afnemers in de regelzone opdragen de elektriciteit die zij afnemen te verminderen;
- hun verbieden elektriciteit voor bepaalde doeleinden te gebruiken;
- in geval van absolute noodzaak de toevoer van elektriciteit onderbreken.

Ditselfde derde deel bevat daarnaast ook bepalingen betreffende het ter kennis brengen van de genomen maatregelen, de opvolging van deze maatregelen en het toezicht hierop.

11. Het vierde deel van het plan betreft het "*beheer van de benodigde hoeveelheden af te schakelen en te verminderen vermogen*". Dit deel beschrijft met name de verdeling van de regelzone in vijf geografische schijven, die op hun beurt in schijven verdeeld zijn, die "*zodanig zijn samengesteld dat per schijf nagenoeg 5 % van de belasting van de betrokken geografische zone wordt afgeschakeld/vermindert*".

12. Het vijfde deel herhaalt de categorieën van prioritaire afnemers zoals beschreven in artikel 312, § 7, van het technisch reglement.

I.3 Reikwijdte van onderhavig advies

13. Zoals hiervoor aangegeven rust het adviesrecht van de CREG dat in dit document wordt uiteengezet op verschillende juridische grondslagen, te weten, daar waar het een wijziging van het technisch reglement betreft, op artikel 11 van de elektriciteitswet en daar waar het om een wijziging van het ministerieel besluit van 3 juni 2005 gaat, op artikel 312, § 5, van het technisch reglement.

Niettemin leek het de CREG passender, gezien de belangrijke interactie tussen enerzijds de voorgestelde wijzigingen van het technisch reglement en anderzijds deze van het ministerieel besluit van 3 juni 2005, om haar adviesrecht in één document uiteen te zetten. De CREG merkt hierbij op dat de Minister de CREG ook slechts om één adviesaanvraag over de twee ontwerpen heeft verzocht.

II. OMSCHRIJVING VAN HET ONTWERP

14. Het ontwerp van de Minister richt zich op het preciseren van de juridische basis en de toepassingsmodaliteiten van het afschakelplan, zoals die vandaag bestaan in het ministerieel besluit van 3 juni 2005.

Ten aanzien daarvan beoogt het verschillende bepalingen van het technisch reglement te wijzigen, teneinde de hypothesen van de toepassing van het afschakelplan aan te vullen of te verduidelijken (zoals "*dreiging tot schaarste*", "*schaarste*" of "*plotse fenomenen*") en de gevallen waarin de bevoorrading aan "*prioritaire afnemers*" wordt hersteld nader te definiëren.

Het ontwerp van de Minister heeft eveneens tot doel het ministerieel besluit van 3 juni 2005 te wijzigen. Over het algemeen is de idee ervoor te zorgen dat de uitvoeringsmodaliteiten in het geval van een afschakeling vergelijkbaar zijn, of die nu gebeurt in de hypothese van schaarste of een plots fenomeen.

Het ontwerp beoogt eveneens een grotere vrijheid toe te kennen aan de transmissienetbeheerder bij het in werking stellen van het afschakelplan, met name wat betreft de verdeling van het nationale grondgebied in (elektrische in plaats van geografische) zones en de verdeling van deze zones in schijven.

Naast de "*prioritaire afnemers*" zoals beschreven in het huidig technisch reglement, bevat het ontwerp van afschakelplan een aantal gevallen waarin de onderbreking van de afnames, in de mate van het mogelijke, zou moeten beperkt worden (bijvoorbeeld de gebruikers van het transmissienet, de stadscentra...), of waarin het herstellen van de afschakeling prioritair zou moeten plaatsvinden (hypothese van "*structureel injecterende kabels*", of door het gezamenlijk besluit van de ministers die energie en economie onder hun bevoegdheid hebben).

Tot slot houdt het ontwerp tot wijziging van het ministerieel besluit van 3 juni 2005 rekening met de voorgestelde wijzigingen van het technisch reglement.

III. ALGEMENE OVERWEGINGEN

15. De CREG zet in dit hoofdstuk de opmerkingen uiteen betreffende meerdere elementen van het ontwerp van de Minister, zowel betreffende het technisch reglement als het ministerieel besluit van 3 juni 2005 of die een algemene reikwijdte hebben.

III.1 Coherentie van de concepten en de definities

III.1.1 Klant / Netgebruiker / Consument

16. Momenteel voorziet de toepassing van het afschakelplan erin dat, overeenkomstig het technisch reglement, het de netbeheerder toegestaan is de "*afnames op afnamepunten te onderbreken*". Het ministerieel besluit van 3 juni 2005 bepaalt dat het afschakelplan geldt "*ten aanzien van alle afnemers van elektriciteit die binnen de regelzone op het transmissienet aangesloten zijn of, in zoverre daarin wordt voorzien door de gewestelijke technische reglementen, op een distributienet of een lokaal transmissienet*" (punt 1.1.3).

17. Volgens het ontwerp van de Minister dient in het ministerieel besluit van 3 juni 2005 "*afnemers*" vervangen te worden door "*netgebruiker*". Deze wijziging wordt als volgt gerechtvaardigd in het overzicht met wijzigingen dat als bijlage bij het verzoek om advies is gevoegd:

"Afnemer / cliënt wordt door de Elektriciteitswet en het Technisch reglement gedefinieerd als "eindafnemer, distributeur / distributienetbeheerder of tussenpersoon".

De Netgebruiker / Utilisateur du réseau wordt door de Elektriciteitswet en het Technisch Reglement gedefinieerd als "elke natuurlijke of rechtspersoon die als leverancier of afnemer op het transmissienet is aangesloten". Door het begrip afnemer te vervangen door het begrip netgebruiker wordt aldus een meer omvattende definitie gehanteerd (de distributienetbeheerders en de leveranciers zijn eveneens inbegrepen)."

Desalniettemin merkt de CREG op dat het vervangen van de term "afnemer/cliënt" door "netgebruiker" niet consequent is gebeurd en dat het ontwerp eveneens de niet-gedefinieerde term "eindafnemer" bevat.

18. Overeenkomstig artikel 2 van de elektriciteitswet is een afnemer *"elke eindafnemer, tussenpersoon of distributienetbeheerder[..]"*(art. 2, 13°); is een eindafnemer *"elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit koopt voor eigen gebruik"* (art. 2, 14°); en is een tussenpersoon *"elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit koopt met het oog op de doorverkoop ervan, behalve een producent of een distributienetbeheerder"*(art. 2, 15°).

Artikel 2, 18°, van de elektriciteitswet definieert een netgebruiker als *"elke natuurlijke of rechtspersoon die het transmissienet bevoorraadt of erdoor wordt bediend"*. Hierbij dient benadrukt te worden dat de Nederlandse tekst van artikel 2, 18°, de term netgebruiker anders definieert dan de Franse tekst, namelijk: *"elke natuurlijke rechtspersoon die als leverancier of afnemer op het transmissienet is aangesloten"*. In de Franse versie van het technisch reglement is een definitie opgenomen van de term netgebruiker die overeenkomt met de definitie in de Franse versie van de elektriciteitswet, terwijl diezelfde definitie in de Nederlandstalige tekst overeenkomt met de definitie in de Nederlandstalige versie van de wet.

19. Volgens artikel 2, 18°, van Richtlijn 2009/72/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG is een netgebruiker *"een natuurlijke persoon of rechtspersoon die levert aan of afneemt van een transmissie- of distributiesysteem"*. Rekening houdend met de vervaldatum van de omzettingstermijn van deze richtlijn in het Belgische recht, dient, in de mate van het mogelijke, het nationale recht overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn zodanig geïnterpreteerd te worden dat de Franstalige definitie van netgebruiker, zoals deze wordt vermeld in de richtlijn, voorrang krijgt.

Ten aanzien hiervan is de CREG de mening toegedaan dat de Nederlandse tekst van deze definitie in voorliggend ontwerp van koninklijk besluit zou moeten aangepast worden. De elektriciteitswet zou eveneens moeten aangepast worden zodanig dat de Nederlandse tekst van de definitie in overeenstemming wordt gebracht met de Franse tekst.

20. Indien de ontwerp tekst als doel heeft het afschakelplan niet alleen van toepassing te laten zijn op afnemers die verbonden zijn met het transmissie-, een lokaal transmissienet en het distributienet, maar ook, zoals in hierboven beschreven punt 17, op de leveranciers, kan het hier dientengevolge niet alleen netgebruikers betreffen.

De CREG is van mening dat de keuze om het afschakelplan op netgebruikers van toepassing te laten zijn gepast is. Enerzijds lijkt het de CREG niet dat het toepassingsgebied van het afschakelplan de leveranciers (en andere tussenpersonen) betreft; de onderbreking van de elektriciteitsafnames - die precies de grondslag van de afschakeling vormt - betreft immers de leveranciers slechts indirect, enkel voor zover de afschakeling de verkoop van elektriciteit aan

afgesloten klanten onmogelijk maakt. Anderzijds heeft de afschakeling niet als enige effect de tijdelijke opschorting van de afnames : het maakt eveneens, in de meeste gevallen, de injectie van elektriciteit op het afgeschakelde deel van het net onmogelijk. Wanneer echter zowel in het ministerieel besluit van 3 juni 2005 als in het technisch reglement, het toepassingsgebied van de afschakeling beperkt wordt tot enkel afnames, ontstaat het risico op moeilijkheden van juridische aard in het geval van afschakeling van producenten.

Daarom is het wenselijker het toepassingsgebied van het afschakelplan uit te breiden naar alle netgebruikers, concept dat zowel gericht is op eindafnemers als op producenten. Daarnaast kan men zich afvragen of het technisch reglement en het ministerieel besluit van 3 juni 2005 niet zouden moeten worden aangepast, zodat niet alleen de afnames onderbroken kunnen worden, maar, ten minste bij wijze van consequentie, ook de injecties. In deze hypothese is het aangewezen de onderbreking van de toegang te beogen, zoals trouwens vermeld in het verslag aan de Koning.

21. Tenslotte moet het gebruik van de term "*eindafnemer*", die geen enkele precieze betekenis heeft, vermeden worden. Deze uitdrukking lijkt te refereren naar het begrip consument in de zin van het Wetboek van economisch recht⁴, terwijl ze meer bepaald wordt gebruikt in het ontwerp van koninklijk besluit om te verwijzen naar de afnemers die aangesloten zijn op het transmissienet of het lokaal transmissienet die niet kunnen worden gekwalificeerd als consumenten in de zin van het voornoemde Wetboek (punt 4.3 van het ontwerp).

III.1.2 Schaarste / Tekortsituatie / Dreiging tot schaarste

22. De elektriciteitswet bevat een definitie van "*tekortsituatie*", namelijk: "*de situatie dicht bij de reële tijd waarin er een niet te verwaarlozen mogelijkheid bestaat dat de lading niet gedekt zal kunnen worden door het geheel van de productiemiddelen ter beschikking van het Belgische elektriciteitsnet, rekening houdend met de invoermogelijkheden en de energie beschikbaar op de markt*" (art. 2, 54°) In de Nederlandse tekst van de elektriciteitswet wordt de situatie van schaarste verwoord als "*tekortsituatie*".

In het huidige technisch reglement wordt een tekortsituatie niet specifiek vermeld. Het geeft de netbeheerder echter wel de bevoegdheid maatregelen te nemen die hij nodig acht - met

⁴ Artikel I.1, 2°, van het Wetboek van economisch recht definieert consument als "*iedere natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden die buiten zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit vallen*".

name onderbreking van de afnames - om het evenwicht tussen aanbod en vraag in de regelzone te handhaven (art. 157).

Het ministerieel besluit van 3 juni 2005 daarentegen preciseert de hypothesen waarin de procedures in het geval van schaarste kunnen leiden naar een onderbreking van de afnames (zie nr. 9 en 10 hiervoor).

23. Het ontwerp tot wijziging van het technisch reglement beoogt:

- het definiëren van "schaarste" en "dreiging tot schaarste";
- het kwalificeren van schaarste in de zin van een noodsituatie zoals beschreven in artikel 19 van het technisch reglement;
- de toepassing van het afschakelplan mogelijk te maken indien er sprake is van zowel dreiging tot schaarste als schaarste.

24. Als dusdanig is de definitie van schaarste omschreven als *"een tekortsituatie zoals gedefinieerd in de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt"* in het ontwerpbesluit, onbruikbaar.

De reden voor een dergelijke definitie komt waarschijnlijk voort uit het feit dat de situatie van schaarste door de Nederlandse term "tekortsituatie" wordt verwoord in de elektriciteitswet en door "schaarste" in het ontwerp van koninklijk besluit; de idee is om te stellen dat deze twee termen naar hetzelfde principe verwijzen.

De CREG is van mening dat deze methode niet de optimale is en dat schaarste - of tekortsituatie, zowel in de elektriciteitswet als in het technisch reglement door één en dezelfde term moeten worden gedekt. Indien de term "schaarste" boven de term "tekortsituatie" wordt verkozen, dient de elektriciteitswet te worden gewijzigd.

25. De definitie van "dreiging tot schaarste" die het ontwerp in het technisch reglement wenst op te nemen, komt bijna volledig overeen met de hypothesen van de toepassing van het afschakelplan in het geval van "schaarste" zoals momenteel opgenomen in het ministerieel besluit van 3 juni 2005.

Het onderscheid tussen schaarste en dreiging tot schaarste kan theoretisch gerechtvaardigd worden, waarbij de dreiging gewoon een anticiperen op de schaarste zelf is. Echter, uit de definitie van "tekortsituatie" opgenomen in de elektriciteitswet vloeit voort dat wat hierin bedoeld wordt reeds een waarschijnlijkheid van schaarste inhoudt en dus niet de reeds

bestaande schaarste zelf beoogt. De dreiging van schaarste is bijgevolg niets anders dan een verder verwijderde anticipatie van de schaarste zelf.

De CREG stelt bovendien vast dat de tweede hypothese in de definitie, te weten deze waar *"het transmissienet niet meer in staat is gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare, termijn voldoende elektriciteit naar bepaalde delen van de regelzone te transporteren"*, geen betrekking heeft op een anticipatie van een situatie van schaarste, maar juist op een hypothese waarin het risico reeds bereikt is.

Aldus dient het onderscheid tussen de (situatie van) schaarste en het risico op schaarste beter gepreciseerd te worden.

26. Volgens het ontwerp van koninklijk besluit wordt schaarste beschouwd als een noodsituatie in de zin van artikel 19 van het technisch reglement. Deze bepaling bevat ter verduidelijking een aantal voorbeelden van onvoorziene of buitengewone situaties, zoals natuurrampen of andere uitzonderlijke klimatologische omstandigheden, oorlog, maatregelen van hoger hand, enz.

Het komt de CREG voor dat, gezien de definiëring en opsomming, de noodsituaties in de zin van artikel 19 van het technisch reglement gevallen zijn van overmacht, die met name tot gevolg hebben dat, volgens de gereguleerde contracten, de verplichtingen van de partijen worden opgeschort. Aldus bepaalt het toegangscontract eveneens: *"Situaties van overmacht zijn onder meer de noodsituaties zoals gedefinieerd in het toepasselijk Technisch Reglement"*⁵.

Per definitie houdt een geval van overmacht de afwezigheid van fouten in vanwege de betrokken partijen. Volgens de CREG mag de afwezigheid van een fout niet uit de wettelijke definitie van schaarste(situatie) afgeleid worden. Integendeel, zowel dreiging tot schaarste als schaarste zelf kan het gevolg zijn van een nalatigheid van de toegangsverantwoordelijken (of "ARP") in hun evenwichtsverplichting, zoals bepaald in artikel 157 van het technisch reglement. In andere woorden: schaarste is geen onoverkomelijke gebeurtenis die onvermijdelijk is voor de partijen, wat een geval van overmacht wel is, maar het gevolg van een handelswijze die, in bepaalde omstandigheden, zou kunnen geanalyseerd worden als een fout.

Onder deze voorwaarden stelt de CREG voor om de schaarste(situatie) te schrappen van de lijst met noodsituaties opgesomd in artikel 19 van het technisch reglement - met behoud van

⁵ Toegangscontract, art. 7.1

de regel in artikel 303 in het ontwerp, die bepaalt dat de voorgestelde maatregelen ook kunnen toegepast worden in geval van schaarste.

27. In zijn algemeenheid vestigt de CREG ook de aandacht op de gevolgen die de voorgestelde wijzigingen kunnen hebben voor de gereguleerde contracten, meer bepaald wat betreft de aansprakelijkheid.

III.1.3 Noodsituatie / Plotse fenomenen

28. Het ontwerp van koninklijk besluit beoogt anderzijds de hypothese van "plotse fenomenen" toe te voegen aan de lijst van noodsituaties opgesomd in artikel 19 van het technisch reglement. Overeenkomstig het ontwerp zijn dergelijke fenomenen *"veroorzaakt door één van de noodsituaties vermeld in de punten 1°-8° [6] of door een verstoring van de productie, de transmissie en de afname van elektriciteit (zoals frequentieschommelingen, spanningsdalingen, congesties, enz.), die onvoldoende of niet snel genoeg gecompenseerd kan worden door een verhoging van de productie in het betrokken deel van de regelzone of door een verhoging van de invoer van elektriciteit naar het betrokken deel van de regelzone"*.

29. Zoals de CREG hiervoor al heeft vermeld, is het vandaag het ministerieel besluit van 3 juni 2005 dat vaststelt dat *"plotse fenomenen (zoals frequentieschommelingen, spanningsdalingen, enz.) veroorzaakt worden door plotse onevenwichten tussen productie, transmissie en afname van elektriciteit als gevolg van noodsituaties of tal van incidenten, zoals aangegeven in artikel 303 van het technisch reglement"*.

De hypothese van plotse fenomenen, zoals geformuleerd in het ontwerp, komt niet overeen met de huidige beschrijving ervan in het ministerieel besluit van 3 juni 2005. Momenteel houdt een plots fenomeen een verstoring van de werking van het net in - men meldt bijvoorbeeld door frequentieschommelingen of spanningsdalingen - veroorzaakt door een plots onevenwicht tussen de productie en de afname van elektriciteit, zelf veroorzaakt door twee onderscheiden hypothesen, te weten een noodsituatie of een meervoudige incidentsituatie.

Echter, in de beschrijving van een plots fenomeen in het ontwerp:

- is er niet meer opgenomen dat een meervoudige incidentsituatie de oorzaak kan zijn van een plots fenomeen; en

⁶ Zoals hiervoor vermeld, betreft het hier gebeurtenissen zoals natuurrampen, nucleaire explosies, computervirussen, sociale conflicten, een maatregel van hogerhand, enz.

- zijn de noodsituaties niet langer meer de oorzaak van een onevenwicht tussen de productie en de afname: de twee hypothesen (noodsituatie en verstoord evenwicht tussen de productie en de afname) vormen nu afzonderlijke oorzaken van plotse fenomenen.

30. De CREG is van mening dat het toevoegen van plotse fenomenen aan de opsomming van noodsituaties tot verwarring kan leiden tussen deze twee begrippen; dit komt er immers op neer te voorzien dat een plots fenomeen veroorzaakt door een noodsituatie, op zich een noodsituatie uitmaakt.

Zoals hiervoor reeds vermeld, is een plots fenomeen, op het niveau van de werking van het net, het gevolg van een reeks causaliteiten waarvan de oorzaak kan liggen in het zich voordoen van een noodsituatie die als een geval van overmacht kan beschouwd worden. Het toevoegen van een dergelijke hypothese aan de lijst van noodsituaties komt neer op het veranderen van het gevolg in de oorzaak, wat leidt tot een cirkelredenering.

Bovendien merkt de CREG op dat een "*verstoord evenwicht tussen productie, transmissie en afname van elektriciteit*" het gevolg kan zijn van nalatigheid van een marktspeler, bijvoorbeeld van een ARP ten opzichte van zijn evenwichtsverplichting. Welnu, zoals eerder gepreciseerd, wordt de lijst met noodsituaties beschouwd als gevallen van overmacht, wat in principe de schuld van de betrokken partijen uitsluit.

31. Dientengevolge stelt de CREG voor de hypothese van plotse fenomenen te schrappen uit de lijst met noodsituaties beoogd in artikel 19 van het technisch reglement en er een verbeterde definitie van te geven, in te voegen in de lijst van definities die zich in artikel 1 van dit reglement bevinden. De veronderstelling van plotse fenomenen zou in artikel 303 van het technisch reglement kunnen worden opgenomen, daar waar alle situaties worden opgesomd waarin veiligheidsmaatregelen – in het algemeen – door de netbeheerder kunnen genomen worden.

III.1.4 Distributienetten / Gesloten distributiesystemen

32. Het ontwerp van de Minister gaat nergens specifiek in op de gesloten distributiesystemen.

Ter herinnering, artikel 28 van Richtlijn 2009/72/EG definieert een gesloten distributiesysteem als volgt:

"Een systeem dat elektriciteit distribueert binnen een geografisch afgebakende industriële of commerciële locatie of een locatie met gedeelde diensten en dat niet [...] huishoudelijke afnemers van elektriciteit voorziet":

a) [terwijl] de exploitatie of het productieproces van de gebruikers van dat systeem om specifieke technische of veiligheidsredenen geïntegreerd is, of

b) [terwijl] het systeem primair elektriciteit distribueert aan de eigenaar of beheerder van het systeem of de daarmee verwante bedrijven. "

Deze bepaling is in de elektriciteitswet opgenomen middels het begrip "gesloten industrieel net" (art. 2, 41°), alsook in de gewestelijke wetgeving.

De begrippen "gesloten industrieel net" of "gesloten distributiesysteem" zijn niet opgenomen in het technisch reglement. Daarentegen zijn de contracten van toegang en toegangsverantwoordelijken wel zo aangepast om hier rekening mee te houden.

33. Doordat dit concept niet specifiek wordt behandeld in het ontwerp van de Minister rijst de vraag of de beheerders van gesloten distributiesystemen, waar het gaat om de toepassing van het afschakelplan, moeten worden beschouwd als transmissienetbeheerders of als netgebruikers.

III.2 Onderscheid "reddingscode" en "afschakelplan"

34. Het technisch reglement en het ministerieel besluit van 3 juni 2005 zijn opgesteld vanuit het standpunt dat het afschakelplan onderdeel vormt van de reddingscode.

Ook artikel 157, § 4, 3°, van het technisch reglement voorziet erin dat in het geval van een aanhoudend onevenwicht de transmissienetbeheerder de afnames kan wijzigen of onderbreken "volgens het afschakelplan dat deel uitmaakt van de reddingscode". Artikel 303 bepaalt dat, indien zich een noodsituatie of een meervoudige incidentsituatie voordoet, de netbeheerder bevoegd is "indien hij het nodig acht, de reddingscode in werking te stellen [...] en, inzonderheid de afnames wijzigingen of onderbreken volgens het afschakelplan". Het afschakelplan wordt daarnaast beschreven in § 5 van artikel 312 van het technisch reglement, dat samen met artikel 313 een afdeling genaamd "Reddingscode" vormt.

Tot slot bepaalt punt 1.1.1 van het afschakelplan dat dit plan "onderdeel vormt van de reddingscode die is uitgewerkt overeenkomstig artikel 312, § 1" van het technisch reglement.

35. Het ontwerp van de Minister is niet voornemens af te zien van deze opvatting aangezien in de voorgestelde wijziging van artikel 303 van het technisch reglement (die zich richt op acties te nemen in geval van een noodsituatie of dreiging tot schaarste) enkel wordt verwezen naar de reddingscode bedoeld in artikel 312. Daarnaast wijzigt het ontwerp noch artikel 157 van het technisch reglement noch punt 1.1.1 van het afschakelplan. Daarentegen wordt wel een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de reddingscode en het afschakelplan, voor wat betreft de inhoud van deze twee instrumenten.

36. De CREG is van mening dat het onjuist is om in het afschakelplan de reddingscode als onderafdeling te zien, waarbij twee argumenten deze conclusie staven.

Ten eerste worden het afschakelplan en de reddingscode niet volgens dezelfde modaliteiten en door dezelfde personen aangenomen: de reddingscode wordt opgesteld (en kan op elk moment worden gewijzigd) door de netbeheerder, terwijl het afschakelplan wordt bepaald door de minister die de energie onder zijn bevoegdheid heeft, in samenwerking met de minister van Economie, op voorstel van de netbeheerder en na advies van de CREG.

Ten tweede hebben het afschakelplan en de reddingscode niet dezelfde inhoud. Volgens het ontwerp van koninklijk besluit heeft de reddingscode met name tot doel de netbeheerder de bevoegdheid te geven om de levering van het actief of reactief vermogen te wijzigen, alsook de afnames overeenkomstig de bepalingen van onderbreekbare contracten te wijzigen of te onderbreken (art. 312, § 3). Het afschakelplan heeft dan weer tot doel andere maatregelen mogelijk te maken, zoals de verplichting om afnames te beperken, het verbod om elektriciteit voor bepaalde doeleinden te gebruiken, het onderbreken van interconnecties met andere netten in de regelzone en zelfs onderbreking van de afnames (art. 312, § 5).

Bovendien is bepaald (in art. 313 van het technisch reglement) dat de aangebrachte wijzigingen in de reddingscode slechts uitwerking hebben op het ogenblik van kennisgeving van deze wijzigingen aan de partijen waarmee de netbeheerder een gereguleerd contract heeft gesloten. Deze regel kan niet van toepassing zijn op het afschakelplan dat de aard van een ministerieel besluit heeft en waarvan de modaliteiten van inwerkingtreding bepaald zijn in artikel 6 van de Wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en in werking treden van wetten en verordeningen⁷.

⁷ Artikel 6, lid 1, van deze wet luidt als volgt: "Koninklijke en ministeriële besluiten zijn verbindend in het gehele Rijk de tiende dag na die van hun bekendmaking, tenzij zij een andere termijn bepalen." Het ministerieel besluit van 3 juni 2005 bepaalt geen enkele termijn betreffende de inwerkingtreding.

37. Gezien het bovenstaande adviseert de CREG een wijziging van artikel 157 van het technisch reglement, alsook van de structuur van het hoofdstuk van dit reglement waarin de reddingscode en het afschakelplan worden behandeld, teneinde deze twee instrumenten op dezelfde voet te plaatsen.

Ook punt 1.1.1 van het afschakelplan moet worden herzien.

III.3 Uitvoeringsbevoegdheid van de Minister

38. Het ontwerp van de Minister bepaalt dat in een aantal gevallen, in het geval van afschakeling, wordt voorzien in prioritaire hervoeding.

Aan de ene kant stelt artikel 312, § 7, van het ontwerp van het technisch reglement de lijst van de drie typen "*prioritaire afnames*" vast, namelijk (i) "*de technische hulpsystemen nodig voor de vitale werking van de netten*", (ii) "*de ziekenhuizen zoals omschreven in artikel 2 van de gecoördineerde wet van 10 juli 2008 op de ziekenhuizen*" en (iii) "*de beheerscentrales van noodoproepen (100, 101 en 112) op basis van artikel 2 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie*".

Aan de andere kant herhaalt het ontwerp van ministerieel besluit deze prioritaire afnames, maar voegt daaraan bovendien andere hypothesen toe waarin een geprivilegieerde hervoeding dient te gebeuren. Aldus:

- beoogt het nieuwe punt 3.3.3 de ministers die energie en economie onder hun bevoegdheid hebben te machtigen om, op voorstel van de in het koninklijk besluit van 31 januari 2003 bedoelde beheerscel en in overleg met de netbeheerder, "*bijkomende afnames die moeten worden hervoed*" te bepalen;
- beogen de nieuwe punten 4.5 en 4.7 de netbeheerders op te dragen om "*alle beschikbare middelen aan te wenden om de structureel injecterende kabels die rechtstreeks verbonden zijn met secundaire rails van een transformatiepost die het distributienet op hoogspanning voedt*" terug onder spanning te plaatsen.

Bovendien bepaalt punt 4.3 van het ontwerp onder andere wat volgt:

"De toepassing van deze maatregelen ter onderbreking van de afnames redelijkerwijze - alsmede rekening houdend met de mogelijke nodige overgangsmaatregelen - beperkt wordt voor:

- *de rechtstreeks aan het transmissienet en netten met een transmissiefunctie aangesloten eindafnemers;*

- *de voeding van (i) het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk gewest; (ii) van de binnenstad van de provinciehoofdplaatsen; en (iii) de binnenstad van gemeenten met een bevolkingsaantal van minstens 50.000. [...]*"

Al deze maatregelen tot beperking van de afschakeling of prioritaire hervoeding worden in het Verslag aan de Koning op gelijke voet gesteld.

39. Het technisch reglement - en in het bijzonder artikel 312, § 5 -, voorziet in de regelgevende basis die de minister die energie onder zijn bevoegdheid heeft in staat stelt het afschakelplan te bepalen. De uitvoeringsbevoegdheid aldus toegekend aan de Minister laat hem niet toe de reikwijdte van de bepalingen van het technisch reglement uit te breiden, noch deze aan te vullen of te wijzigen⁸.

In artikel 312, § 7, van het technisch reglement worden enkel drie typen prioritaire aansluitingen gedefinieerd. De andere aansluitingen, die niet prioritair zijn in de zin van het technisch reglement, moeten dientengevolge identiek behandeld worden en kunnen niet het voorwerp uitmaken van een geprivilegieerde hervoeding.

Door de uitbreiding van de hypothesen van prioritaire hervoeding in het geval van een afschakeling, of door de Minister de bevoegdheid te geven aanvullende aansluitingen aan te duiden die hervoed moeten worden, of nog door het beperken van de afschakelmaatregelen voor bepaalde sites of stadscentra, overschrijdt het ontwerp van ministerieel besluit het strikte kader van de uitvoering van het technisch reglement en is, in deze mate, verstoken van enige wettelijke basis.

40. Gezien het bovenstaande stelt de CREG voor om artikel 312, § 7, zo te wijzigen dat alle hypothesen van soorten prioritaire aansluitingen erin zijn opgenomen. Ook kan overwogen worden een duidelijke bevoegdheid aan de Minister te geven die hem/haar toelaat andere soorten prioritaire hervoeding te voorzien.

III.4 Federale bevoegdheid op het gebied van afschakeling

41. Aan het feit dat het afschakelplan niet alleen het transmissienet betreft, maar ook de distributie- en lokale transmissienetten, en derhalve hun beheerder, wordt vrijwel geen aandacht besteed in het technisch reglement, met inbegrip van de door het project van de minister gewijzigde versie ervan.

⁸ Cf. supra M. LEROY, *Les règlements et leurs juges*, Bruxelles, Bruylant, 1987, p. 31.

Het afschakelplan legt daarentegen de uitvoeringsmaatregelen van dit plan op aan de beheerders van distributie- en lokale transmissienetten; het stelt echter als systematische voorwaarde dat de gewestelijke regelgeving (of het gewestelijk technisch reglement) het toestaat.

De CREG concludeert hieruit dat, volgens het project van de Minister, afschakeling een gedeelde bevoegdheid is tussen de federale staat en de gewesten, in functie van het spanningsniveau van het betreffende net.

42. De bevoegdheid op het gebied van afschakeling wordt niet expliciet beoogd door artikel 6, § 1, VII, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Echter, gezien de centrale rol van het transmissienet in het evenwicht van de regelzone, kan deze materie worden beschouwd als verband houdend met de federale bevoegdheid betreffende "*grote transmissie-infrastructuren*".

Volgens de CREG gaat het bovendien duidelijk om een domein dat "*een homogene uitvoering op nationaal plan*" vereist, vanwege de technische ondeelbaarheid ervan. Dit kan zowel betrekking hebben op de vaststelling van zones en schijven, als op die van prioritaire en gevoelige afnemers of op andere aan te pakken aspecten. Omgekeerd zou een gedifferentieerde aanpak per gewest mogelijk geen doeltreffend antwoord kunnen geven op een probleem dat zich in de hele regelzone voordoet. Dienaangaande interpreteert de doctrine⁹ de adviezen van de afdeling wetgeving van de Raad van State alsof de residuaire bevoegdheid op het gebied van energie aan de federale overheid werd toegewezen.

Een derde basis van de federale bevoegdheid in dit verband is haar residuaire bevoegdheid op het gebied van preventieve bescherming van de publieke veiligheid¹⁰. Maatregelen om een gehele instorting van het elektriciteitsnet te vermijden en om de herinschakeling als prioriteit aan te wijzen, passen volgens de CREG in een context van behoud van de publieke veiligheid.

43. De gewesten zijn weliswaar materieel bevoegd voor de gewestelijke aspecten van energie, met name de distributie- en lokale transmissienetten met een spanning gelijk aan of lager dan 70 kV. Deze uitdrukkelijke toewijzing in artikel 6, § 1, VII, van de voormelde bijzondere wet geldt niet *ipso facto* voor alles dat betrekking heeft op deze netten en de

⁹ Zie "R.P.D.B., Compl., t. X, v^o "Electricité et Gaz", nr. 16 ; R. BORN, "« La transposition des directives 2009/72/CE et 2009/73/CE en droit belge ou l'illustration de la répartition sous haute tension des compétences dans le domaine de l'énergie », en *Actualités du droit de l'énergie*, Bruxelles, Bruylant, 2013, pp. 38-40.

¹⁰ RvS, arrest van 8 oktober 2007, nr. 175.462, in zake "de Belgische Staat tegen het Waalse Gewest".

gebruikers ervan. Om de hierboven genoemde redenen is de CREG van mening dat de door het ontwerp beoogde maatregelen een geheel vormen dat tot de federale bevoegdheid behoort. Haar directe impact op de infrastructuur "stroomafwaarts" van het transmissienet, d.w.z. de distributie- en lokale transmissienetten, impliceert niet dat het een gezamenlijke uitoefening van de gedeelde bevoegdheden tussen de federale overheid en de gewesten zou betreffen. Het volstaat om de gewestelijke overheden via overleg te betrekken bij het uitwerken van de aspecten.

44. Rekening houdend met het voorgaande, kan de federale regelgeving rechtstreekse interventies toestaan/opleggen aan distributie- en lokale transmissienetten en de gebruikers ervan, op voorwaarde dat zij binnen het kader van de afschakeling blijven. De CREG merkt in dit verband op dat het huidige ontwerp meermaals verwijst naar de gewestelijke regelgeving, met name om de interventies van de transmissienetbeheerder aan diens toestemming te onderwerpen (zie sectie IV.2.2). Dit lijkt niet in overeenstemming met de rechtspraak van de Raad van State over de kwestie: "*De medewerking van de gewesten kan dus indien nodig alleen facultatief zijn en op een zodanige wijze dat, indien ze dat verzuimen, zulks niet verhindert dat de bevoegde federale overheid de voorgenomen maatregelen kan nemen.*"¹¹

Derhalve zouden deze verwijzingen naar de gewestelijke regelgeving geschrapt moeten worden.

III.5 Opnemen van de strategische reserve

45. Zoals eerder beschreven bevat de elektriciteitswet reeds een definitie van tekortsituatie. Deze definitie werd ingevoegd overeenkomstig de definitie van een wet van 26 maart 2014 die tot belangrijkste doel het introduceren in België van het mechanisme van de strategische reserve had.

Deze reserve, aangelegd door de transmissienetbeheerder op instructie van de Minister, is bestemd om, overeenkomstig de parlementaire werkzaamheden van de Wet van 26 maart 2014, te worden geactiveerd "*als een niet te verwaarlozen risico op korte termijn op een tekort aan elektriciteit wordt geïdentificeerd*"¹².

De elektriciteitswet bepaalt wat dit betreft dat in de werkingsregels van de strategische reserve onder meer de indicatoren worden gepreciseerd "*die in overweging worden genomen om een*

¹¹ Advies RvS nr. 48.989/CR van 9 december 2010, *Parl. St. Kamer* 2010-11, zitting 53 nr. 1357/001, pag. 55.

¹² *Parl. St.*, Kamer, zitting 2013-2014, nr. 53 3357/1, blz. 5.

tekortsituatie vast te stellen, alsook de beginselen met betrekking tot de activatie door de netbeheerder" (art. 7 septies, § 1).

In deze werkingsregels, die door de CREG werden goedgekeurd¹³, wordt de situatie van schaarste aangeduid als "*Structureel zonetekort*". Er wordt in vastgelegd dat de strategische reserve "*wordt geactiveerd wanneer een niet verwaarloosbaar risico op korte termijn op een "Structureel zonetekort" wordt vastgesteld, om de gedwongen afschakeling van netgebruikers te voorkomen door de in werking stelling van de reddingscode en de balancingreserves te behouden voor hun primaire functie*"¹⁴.

Twee typen indicatoren worden gedefinieerd om een risico op een Structureel tekort van de zone te identificeren: een economische indicator ("*Economic Trigger*") - wanneer, bij sluiting van de veiling op de *Belpex Day Ahead Market*, het totale volume van het aanbod energie onvoldoende blijkt om het totale gevraagde volume te dekken - en een technische indicator ("*Technical Trigger*") - indien verschillende voorspellingsindicatoren over de toestand van het systeem het voor de netbeheerder mogelijk maken op de *day ahead*- of *intraday*-markten een verhoogd risico te identificeren. Wanneer een van deze indicatoren een risico op een structureel tekort detecteert, wordt de strategische reserve geactiveerd.

46. Uit het hiervoor genoemde blijkt dat de elektriciteitswet en de werkingsregels die conform deze wet zijn opgesteld, voorzien in de activatie van de strategische reserve in het geval van een tekortsituatie.

47. Het technisch reglement, zoals gewijzigd door het ontwerp van de Minister, bepaalt voor zijn part, dat in het geval van schaarste of dreiging tot schaarste de netbeheerder alle nodige handelingen kan ondernemen voorzien in de reddingscode (art. 303). De CREG heeft hiervoor reeds benadrukt dat er onderscheid gemaakt dient te worden tussen de reddingscode en het afschakelplan en dat als gevolg daarvan artikel 303 van het ontwerp zich moet richten op deze beide instrumenten.

De reddingscode bevat de maatregelen die de netbeheerder kan nemen ten opzichte van zijn contractant (activatie van onderbreekbare contracten en wijziging van de productie-eenheden van de levering van actief of reactief vermogen). Indien deze maatregelen niet voldoende zijn,

¹³ Zie beslissing van de CREG (B)150312-CDC-1403 van 12 maart 2015, over het voorstel van de NV ELIA SYSTEM OPERATOR betreffende de werkingsregels van de strategische reserve toepasbaar vanaf 1 november 2015.

¹⁴ Werkingsregels voor de strategische reserve voor de winterperiode 2015-2016, punt 6.4, p. 34 (http://www.elia.be/~media/files/Elia/users-group/Taskforce%20Strat%20Reserve/Winter_2015-2016/SFR_Regles-Fonctionnement-Reserve-Strategique_03-2015.pdf).

kan de netbeheerder (conform art. 312 § 4) de interconnecties met buitenlandse netten wijzigen of onderbreken of het afschakelplan inschakelen (art. 312, § 5).

Hier wordt op geen enkel punt gerefereerd aan het activeren van de strategische reserve, waarvan de elektriciteitswet echter voorziet dat ze ook geactiveerd wordt in een tekortsituatie.

48. De CREG is van mening dat in het technisch reglement de hypothese betreffende de activatie van de strategische reserve moet worden opgenomen in de opsomming van de mogelijke maatregelen wanneer er sprake is van (dreiging tot) schaarste.

Meer fundamenteel gezien lijkt het noodzakelijk de mogelijke maatregelen in te kaderen, met name door het opnemen van een gradatie in de maatregelen die de netbeheerder kan nemen in de ene of de andere situatie.

Volgens het ontwerp van de Minister kan de reddingscode - en bij uitbreiding het afschakelplan - bijvoorbeeld worden geactiveerd in het geval van een dreiging tot schaarste. Deze dreiging wordt gedefinieerd als een situatie waarbij de toegangsverantwoordelijken met name vaststellen dat *"deze in de nabije toekomst gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare termijn"* niet in staat zullen zijn hun evenwichtsverplichting te vervullen, en dit aanleiding kan geven tot een verstoord evenwicht van het net. Daarentegen kan, overeenkomstig de elektriciteitswet, de strategische reserve alleen worden geactiveerd nadat de netbeheerder een tekortsituatie heeft vastgesteld. Met andere woorden, het afschakelplan zou strikt genomen in werking kunnen worden gesteld voor de activatie van de strategische reserve, terwijl deze reserve juist als doel heeft een afschakeling te vermijden. Deze ongerijmdheid moet worden verholpen.

De CREG ziet ook niet in wat de plaats is van de activering van de ondersteunende diensten (primaire, secundaire en tertiaire reserves) in het te geven antwoord op een eventueel vastgesteld probleem.

Gezien deze omstandigheden is de CREG van mening dat een grondige herziening van artikelen 303 en 312 van het technisch reglement, met daarin de diverse mogelijke maatregelen, afhankelijk van de omstandigheden, en, indien nodig, een gradatie van deze maatregelen, gepast zou zijn.

III.6 Noodzakelijkheid om van het afschakelplan een correct ministerieel besluit te maken

49. Momenteel heeft het afschakelplan de vorm van een bijlage bij het ministerieel besluit van 3 juni 2005.

50. De CREG is van mening dat deze specifieke vorm niet de juiste is. Ongetwijfeld is dit het gevolg van een verwarring die in het begin ontstaan is tussen, zoals in het onderhavige geval, de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheid van de Minister op basis van het voorstel van Elia en het aparte goedkeuringsmechanisme in het kader van de uitoefening van het administratief toezicht.

Overeenkomstig de *Beginnelsen van de wetgevingstechniek*, gepubliceerd door de Raad van State, bestaan er twee soorten van bijlagen bij een besluit: ofwel *"de bijlage bestaande in een gestructureerd geheel dat in het verlengde ligt van regels van het dispositief (tekeningen, tabellen, formulieren, enz.), maar waarvan de voorstellingswijze vereist dat het eruit wordt gehaald met het oog op de leesbaarheid van het dispositief;"* ofwel *"de bijlage die een reeds bestaand rechtsinstrument is waarvan de goedkeuring niet onder de bevoegdheid valt van de steller van het dispositief, maar waaraan een artikel van het dispositief rechtsgevolgen verbindt of de rechtsgevolgen ervan uitbreidt."*

Overduidelijk behoort het afschakelplan zoals opgenomen in bijlage bij het ministerieel besluit van 3 juni 2005 niet tot de tweede soort van bijlage zoals hiervoor vermeld, aangezien de Minister zelf bevoegd is voor de vaststelling ervan. Hieruit volgt dus dat het afschakelplan behoort tot de eerste soort van bijlage, hoewel zijn voorstellingswijze geenszins vereist dat het uit het dispositief wordt gehaald met het oog op de leesbaarheid ervan.

Bijgevolg stelt de CREG voor om, rekening houdend met de belangrijke wijzigingen aan het afschakelplan die voorgesteld worden in het ontwerp van de Minister, het gehele afschakelplan in een correct opgesteld ministerieel besluit op te nemen en dienovereenkomstig het ministerieel besluit van 3 juni 2005 in zijn geheel op te heffen.

III.7 Afschakelmodaliteiten

51. Wanneer er sprake is van plotse fenomenen op het net of in geval van schaarste moet de netbeheerder, afhankelijk van de omstandigheden, in staat kunnen zijn maatregelen te nemen die nodig zijn om de normale werking van het net te herstellen. Derhalve moet hem een bepaalde vrijheid worden verleend bij de keuze en de implementatie van deze

maatregelen – onder voorbehoud van wat hiervoor is uiteengezet – wanneer het gaat om de gepastheid van het antwoord dat dient te worden gegeven in vergelijking met de waaier van mogelijke maatregelen.

52. De uitvoering van het afschakelplan is voor een groot deel afhankelijk van de omstandigheden die eraan ten grondslag liggen, zijnde ofwel een plots fenomeen op het net, een schaarste of een dreiging tot schaarste.

In het geval van een plots fenomeen zijn het de netbeheerders die desgevallend beslissen of de afnames van de gebruikers van hun net geheel of gedeeltelijk onderbroken worden. Volgens de huidige versie van het ministerieel besluit van 3 juni 2005 kan deze onderbreking automatisch plaatsvinden of in opdracht van de netbeheerders.

In het geval van schaarste zijn het de ministers die de netbeheerders opleggen om de afnames van de gebruikers van het net geheel of gedeeltelijk te onderbreken. Aangezien de netbeheerder in deze hypothese noch de beslissing neemt om af te schakelen, noch de categorieën of schijven bepaalt van gebruikers die worden afgesloten, is het verbazingwekkend dat het ontwerp van ministerieel besluit het volgende bepaalt: (punt 4.3) *"de transmissienetbeheerder verricht de afschakelingen van afnames stapsgewijs en in functie van de benodigde hoeveelheid af te schakelen vermogen"*. In de huidige versie van het ministerieel besluit van 3 juni 2005 is deze zin overigens enkel van toepassing in het geval van afschakeling door plotse fenomenen. Bovendien lijkt, in die mate dat de afschakeling in het geval van schaarste in principe geprogrammeerd is, de te volgen procedure altijd deze van afschakeling per schijf is, waardoor het niet passend is de ministers de bevoegdheid te geven andere gebruikerscategorieën aan te wijzen waarvan de afname zal onderbroken worden (punt 3.3.3).

53. Net zoals in de huidige versie van het ministerieel besluit van 3 juni 2005, voorziet het ontwerpbesluit in een onderverdeling van het net in zones (elektrische en geen geografische), elk nog zelf opgedeeld in schijven. Deze onderverdeling wordt bepaald door de netbeheerder na overleg met het DG Energie middels een instrument genaamd *"Interne procedure ter uitvoering van het afschakelplan"*, dat wordt gecommuniceerd aan de Minister.

De CREG stelt vast dat gezegd kan worden dat de enige verplichting die de netbeheerder op dit gebied heeft, is ervoor zorg te dragen dat de belasting van elke af te schakelen schijf zich in min of meer gelijke proportie verhoudt tot de belasting van de betrokken elektrische zone (punt 4.2). Volgens het ontwerpbesluit is de netbeheerder in dat opzicht en betreffende deze maatregel onderworpen aan het proportionaliteitsbeginsel (zie punt 4.3).

De CREG vraagt zich af of het kader voor de netbeheerder niet meer beperkt zou moeten worden, bijvoorbeeld wat betreft het aantal elektrische zones en schijven, de omvang en het belang van deze zones en schijven en het verband tussen de zones of tussen de schijven.

Ten aanzien hiervan moet de proportionaliteit bij de uitvoering van de afschakeling uitdrukkelijk worden vermeld als na te leven principe, zowel bij het onderverdelen van de zones en de schijven als bij het maken van concrete beslissingen omtrent de afschakeling.

Naar aanleiding van het lezen van de nota van Elia getiteld "*Afschakelplan: wijzigingen en uitvoeringsmodaliteiten voor winter 2015-2016*", dat als bijlage bij het advies is gevoegd, stelt de CREG bovendien vast dat een ander fundamenteel principe van de uitvoering van het afschakelplan, namelijk de roulatie van de afschakeling in de verschillende schijven van een zone of van elke zone, in zijn geheel ontbreekt in het ontwerp van ministerieel besluit; dit zou ingevoegd moeten worden.

Verder is de CREG van mening dat het ontwerpbesluit er nadrukkelijk in moet voorzien dat de schijven worden samengesteld in samenspraak met de plaatselijke distributienetbeheerders en de lokale transmissienetbeheerders, gezien de tekst van het besluit vermeldt dat "*de af te schakelen deelnetten in verschillende schijven zijn verdeeld*" (punt 4.2).

Tot slot kan vastgesteld worden dat er geen enkele a priori controle rust op de netbeheerder in het opstellen van zones en schijven. Hij is enkel onderworpen aan de verplichting tot het opmaken van een rapport gericht aan de betrokken ministers in het geval er zich een afschakeling heeft voorgedaan (punten 2.3.1 en 3.3.5).

IV. ANALYSE ARTIKEL PER ARTIKEL

54. In dit hoofdstuk worden de aanvullende opmerkingen betreffende de algemene overwegingen van het vorige hoofdstuk opgenomen.

Voor meer duidelijkheid, toont de CREG steeds in een tekstvak de gecoördineerde versie van de bepaling van het technisch reglement of het afschakelplan, teneinde de wijzigingen ten aanzien van de huidige versie te verduidelijken.

55. Om te beginnen benadrukt de CREG dat de ontwerpen ter wijziging van de besluiten uitgebreid moeten worden herzien in het licht van de *Beginnelsen van de wetgevingstechniek*, gepubliceerd door de Raad van State.

IV.1 Wijzigingen aan het technisch reglement

56. De CREG heeft enkel de artikelen van het technisch reglement die het ontwerp van de Minister beoogt te wijzigen onderzocht.

Er bestaat overigens reden tot het wijzigen van artikel 157 van dit reglement, de structuur van artikel 312 en de titel van het hoofdstuk waarin dit artikel staat, en zelfs, eventueel artikel 384 van ditzelfde reglement (zie hierna nr. 83).

IV.1.1 Artikel 1

§1. De definities vervat in artikel 2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt zijn van toepassing op dit besluit.

§2. Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder ...

59° een “meervoudige incidentsituatie”: de situatie bij een meervoudig incident, te weten de fysieke toestand van het elektrisch systeem die, vertrekkend van een referentietoestand en na het verdwijnen van de overgangsverschijnselen ontstaat uit het (quasi-) ~~simultaan gelijktijdige~~ verlies van ~~meer dan één een-productie-eenheid of een productiegroep en één enkel andere~~ component van het elektrisch systeem, ~~welke component zowel een netelement als een productie-eenheid of een productiegroep kan betreffen met uitzondering van railstellen – “toestand na een dubbel incident” of “n-2 toestand” genaamd~~

60° “schaarste”: een tekortsituatie zoals gedefinieerd in de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.

61° “dreiging tot schaarste”: de situatie waarbij (i) de transmissienetbeheerder op basis van zijn inschatting of van de melding van één of meerdere toegangsverantwoordelijken vaststelt dat deze in de nabije toekomst gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare, termijn niet in staat zullen zijn hun evenwichtsverplichting bepaald in art. 157 van dit besluit te vervullen, en dit aanleiding kan geven tot een verstoord evenwicht tussen productie en afname van elektriciteit binnen de regelzone dat door de transmissienetbeheerder niet kan gecompenseerd worden door het activeren van de productiemiddelen die binnen de regelzone beschikbaar zijn, of (ii) het transmissienet niet meer in

staat is gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare, termijn voldoende elektriciteit naar bepaalde delen van de regelzone te transporteren..

57. Betreffende de definitie van meervoudige incidentsituatie stelt de CREG vast dat - dit reeds opgenomen is in de actuele versie van het technisch reglement - de omschreven term ("meervoudige incidentsituatie") wordt herhaald in de definitie ("de situatie bij een meervoudig incident"), hetgeen onjuist is.

Daarnaast zou de zinsbouw van het zinsdeel "*het (quasi-) simultaan verlies van meer dan één component van het elektrisch systeem*" moeten herzien worden.

De Nederlandse tekst zou in plaats van de term "*productiegroep*" de term "*productiegeheel*" moeten hanteren (zoals gedefinieerd in artikel 1, 42°, van het technisch reglement).

In het algemeen zou de definitie explicieter moeten zijn betreffende de beoogde hypothese. De CREG begrijpt dat zich een meervoudige incidentsituatie voordoet in het geval van een simultaan verlies of quasi-simultaan verlies van meer dan één component van het elektrisch systeem, zoals een netelement, productie-eenheid of een productiegeheel.

58. Wat betreft de definitie van schaarste, verwijst de CREG naar het hoofdstuk betreffende de algemene overwegingen (cf. supra, III.1.2).

59. Uit de definitie van dreiging tot schaarste zou moeten blijken dat de transmissienetbeheerder niet alleen rekening heeft gehouden met de beschikbare productiemiddelen, maar ook met het vrijwillig terugtrekken van de vraag.

De CREG merkt bovendien op dat in het gehele ontwerp van de Minister en met name in de definitie van dreiging tot schaarste steeds verwezen wordt naar "transmissienetbeheerder". Artikel 1, § 1 van het technisch reglement bepaalt echter nadrukkelijk: "*de definities vervat in artikel 2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt zijn van toepassing op dit besluit*". Artikel 2, 8°, van de elektriciteitswet definieert de "*netbeheerder*" als "*de beheerder van het transmissienet, aangewezen overeenkomstig artikel 10*". In deze omstandigheden moet deze term gebruikt worden, zowel in het technisch reglement als in het ministerieel besluit van 3 juni 2005.

IV.1.2 Artikel 19

De noodsituaties, die de tussenkomst van de netbeheerder rechtvaardigen, kunnen onder meer voorkomen in volgende onvoorzien of buitengewone situaties:

1° [...]

9° *plotse fenomenen die worden veroorzaakt door de noodsituaties vermeld in de punten 1°- 8° of*

door een verstoring van productie, transmissie en afname van elektriciteit (zoals frequentieschommelingen, spanningsdalingen, congesties etc.), die onvoldoende of onvoldoende snel gecompenseerd kan worden door een verhoging van de productie in het betrokken deel van de regelzone of een verhoging van de toevoer van elektriciteit naar het betrokken deel van de regelzone; 10° schaarste.

60. Naast wat hierover reeds vermeld is in de algemene overwegingen hiervoor (cf. III.1.3), merkt de CREG op dat, naast de reeds geplande maatregelen voor het compenseren van het onevenwicht tussen de productie, de transmissie en de afname van elektriciteit - namelijk de verhoging van de productie of de invoer - eveneens rekening moet worden gehouden met een vrijwillige terugtrekking van de vraag.

61. De CREG stelt daarnaast vast dat volgens het ontwerp het zich voordoen van een plots fenomeen een situatie vormt die aanleiding kan geven tot de uitvoering van een zeker aantal maatregelen door de netbeheerder, zoals beschreven in artikel 312 van het technisch reglement.

Tot deze maatregelen behoren in het bijzonder (i) de mogelijkheid om de levering van actief of reactief vermogen te wijzigen, of (ii) de mogelijkheid om de interconnecties met buitenlandse netten of met andere netten van de regelzone te wijzigen of te onderbreken. Deze maatregelen zijn echter precies deze die, volgens de definitie van plotse fenomenen, niet in staat zijn om het onevenwicht te compenseren.

Er is daar duidelijk een onvolkomenheid in deze redenering.

IV.1.3 Artikel 303

In geval van dreiging tot schaarste of een noodsituatie zoals bepaald in artikel 19 van dit besluit, of bij een meervoudige incidentsituatie die niet opgenomen is in de voorbereiding van het exploitatieprogramma en die door toepassen van de regels van de kunst aangepast aan de omstandigheden met de middelen die ter beschikking staan van de netbeheerder, niet kan hersteld worden, ongeacht of deze door de netbeheerder zelf, een netgebruiker, een toegangsverantwoordelijken, een andere netbeheerder of elke andere betrokken persoon wordt ingeroepen, beoordeelt de netbeheerder deze situatie en kan hij, alle nodige handelingen ondernemen van de reddingscode bedoeld in artikel 312 rekening houdend met dit besluit. ~~en in het bijzonder:~~

- ~~1° de levering van actief vermogen van de productie eenheden wijzigen;~~
- ~~2° de levering van reactief vermogen van de productie eenheden wijzigen;~~
- ~~3° het wijzigen of onderbreken van de afnamen op de afnamepunten volgens de contractuele bepalingen overeengekomen tussen de netbeheerder en de betrokken netgebruiker of de door hem aangeduide toegangsverantwoordelijken;~~
- ~~4° de verbindingen met andere netten in de regelzone onderbreken de verbindingen met buitenlandse netten wijzigen of onderbreken;~~
- ~~5° de verbindingen met buitenlandse netten onderbreken de verbindingen binnen het transmissienet en met andere netten in de regelzone wijzigen of onderbreken; en~~
- ~~6° indien hij het nodig acht, de reddingscode in werking te stellen overeenkomstig Afdeling I van Hoofdstuk XVI en, inzonderheid de afnamen, wijzigingen of onderbreken volgens het afschakelplan.”~~

62. De CREG vermoedt dat in het ontwerp met de uitdrukking "*in geval van dreiging tot schaarste of een noodsituatie zoals bepaald in artikel 19 van dit besluit*" in werkelijkheid het volgende wordt bedoeld: "*de dreiging tot schaarste of de noodsituatie zoals bepaald in artikel 19*".

63. De CREG merkt op dat in de huidige versie artikel 303 niet gericht is op de hypothese van schaarste of dreiging tot schaarste, maar alleen op noodsituaties of meervoudige incidentsituaties, die (overeenkomstig het ministerieel besluit van 3 juni 2005) aanleiding kunnen zijn voor plotse fenomenen op het net, en dus voor uitvoering van het afschakelplan. De titel van de onderafdeling waarin artikel 303 is opgenomen ("*Interventiemaatregelen in geval van een noodsituatie*") vormt hiervoor een indicatie.

De hypothese van het onevenwicht die kan leiden tot een dreiging tot schaarste is - momenteel - opgenomen in artikel 157 van het technisch reglement.

Indien de bezorgdheid van de Minister er inderdaad in bestaat om in een enkele bepaling in het technisch reglement de verschillende omstandigheden te verzamelen waarin de reddingsmaatregelen, waaronder met name de afschakeling, dienen te worden genomen, vestigt de CREG de aandacht van de Minister op het hierna volgende.

Vanwege de in het voorgaande hoofdstuk vermelde redenen is de CREG van mening dat noch schaarste, noch dreiging tot schaarste kan worden gelijkgesteld aan noodsituaties zoals bedoeld in artikel 19 van het technisch reglement. Dienovereenkomstig moet dan ook de titel van de bovengenoemde onderafdeling worden gewijzigd, en moeten, naast noodsituaties en meervoudige incidentsituaties, de hypothesen van schaarste en dreiging tot schaarste uitdrukkelijk worden beoogd.

64. Zoals de CREG hiervoor reeds vermeldde moet artikel 303 niet alleen verwijzen naar de reddingscode, maar ook nadrukkelijk naar het afschakelplan. Deze twee instrumenten moeten worden onderscheiden.

IV.1.4 Artikel 312

IV.1.4.1 Artikel 312, § 1

De netbeheerder stelt de reddingscode op die, in voorkomend geval, in het aansluitingscontract, het toegangscontract, het contract voor ondersteunende diensten of het contract voor de coördinatie van de inschakeling van de productie-eenheden wordt opgenomen. Hij deelt de reddingscode en zijn wijzigingen aan de minister en de commissie mee..

65. Dit artikel behoeft geen commentaar.

IV.1.4.2 Artikel 312, § 3

De reddingscode stelt onder meer dat op het eerste verzoek van de netbeheerder, ~~volgende middelen geactiveerd kunnen worden alle beschikbare productie-eenheden op elk moment door de toegangsverantwoordelijke moeten geactiveerd kunnen worden teneinde:~~

1° de levering van reactieve ~~energievermogen te~~ wijzigen;

2° de levering van actieve ~~energie vermogen te~~ wijzigen.

3° het wijzigen of onderbreken van de afnamen op de afnamepunten volgens de contractuele bepalingen overeengekomen tussen de netbeheerder en de betrokken netgebruiker of de door hem aangeduide toegangsverantwoordelijken.

66. Alhoewel de ontwerpbeeping de hypothese van de activatie van de onderbreekbare contracten op passende wijze toevoegt in de reddingscode, is ze echter niet geheel optimaal geformuleerd.

Eenzijds wordt de omstandigheid dat de wijziging van de leveringen van actieve of reactieve energie slechts kan gevraagd worden aan beschikbare productie-eenheden, geschrapt.

Anderzijds wordt het concept van het leveren van (actief of reactief) vermogen vervangen door het concept van levering van (actieve of reactieve) energie. Dit zijn twee verschillende concepten die bovendien op verschillende wijze worden gedefinieerd in het technisch reglement (zie art. 1, 13° tot 16°). Wat dit betreft is de CREG van mening dat het beter is om het concept actief of reactief vermogen te hanteren, in plaats van energie. De netbeheerder zal immers in deze hypothese de toegangsverantwoordelijken verzoeken de productieniveaus van hun beschikbare productie-eenheden te wijzigen, teneinde het op dat moment gevraagde vermogen beter te kunnen dekken door het geheel van afnames in de regelzone.

Tot slot moet, parallel aan de onderbreekbare contracten, een rol worden toegekend aan de aggregatoren, gedefinieerd in Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie¹⁵ als dienstenverrichters "aan de vraagzijde die meerdere consumentenbelastingen van korte duur combineert om in georganiseerde energiemarkten te verkopen of te veilen" (art. 2, 45°)

IV.1.4.3 Artikel 312, § 4

Indien, op basis van informatie waarover hij beschikt, de bepalingen voorzien in ~~de~~ §3 de netbeheerder niet toelaten om de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net te behouden, beslist deze over de toe te passen beleidslijn en heeft deze het recht om onder meer:

1° de afnamen te wijzigen of te onderbreken volgens het afschakelplan, ~~bedoeld in §5;~~

2° de verbindingen met buitenlandse netten te ~~onderbreken~~ wijzigen of te onderbreken;

3° de verbindingen ~~binnen het transmissienet en met andere netten van de regelzone te onderbreken~~ wijzigen of te onderbreken;

¹⁵ Richtlijn 2012/27/EU van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG.

4° in voorkomend geval, de onverwijld toepassing van artikel 32 van de wet van 29 april 1999 te eisen.

Deze lijst van handelingen is exemplatief en drukt geen gradatie of voorrang uit.

67. Artikel 312, § 4, vermeldt de mogelijke maatregelen in de veronderstelling dat de maatregelen van de reddingscode niet voldoende zijn om de problemen op het net te reguleren.

De CREG merkt ten eerste op dat de maatregelen bedoeld onder 1° (wijziging of onderbreking van de afnames) en 3° (wijziging of onderbreking van de interconnecties tussen het transmissienet en de andere netten van de regelzone) beide worden hernomen onder § 5 van artikel 312, dat de maatregelen van het afschakelplan opsomt. Om die reden kunnen ze worden samengevoegd tot één maatregel die zich richt op de toepassing van het afschakelplan.

68. Het wijzigen of onderbreken van de interconnecties met de buitenlandse netten is een delicate maatregel. *Policy 5 – Emergency Operations* van het *Continental Europe Operation Handbook* van ENTSO-E, waar het ontwerp van Verslag aan de Koning overvloedig naar refereert, bepaalt dat het onderbreken van een interconnectie een laatste redmiddel is dat alleen toegepast mag worden in samenwerking met de netbeheerder van het buurland, behalve in het geval van fysiek gevaar voor personen of installaties.

Zelfs indien *Policy 5* ten opzichte van de Belgische overheid geen enkel bindend karakter heeft, verbindt hij desalniettemin Elia in haar hoedanigheid van lid van ENTSO-E, en daarom dient er rekening mee gehouden te worden. Daarnaast moet opgemerkt worden dat artikel 12 van het ontwerp van *Network Code on Emergency and Restoration*¹⁶, zoals voorgesteld door ENTSO-E¹⁷ conform artikel 6 van Verordening (EG) nr. 714/2009 een vergelijkbare bepaling bevat.

Onder deze omstandigheden lijkt het dus best om hetzij te voorzien dat de wijziging of de onderbreking van deze interconnecties, voor zover mogelijk, moet gebeuren in samenwerking met de beheerders van de buitenlandse netten, hetzij te verwijzen - zoals het ontwerp van afschakelplan het reeds doet - naar de "*verplichtingen die bestaan tussen de Europese netbeheerders aangaande het behoud en het herstel van de frequentie en het evenwicht*" (punt 4.2.).

¹⁶ https://www.entsoe.eu/Documents/Network%20codes%20documents/NC%20ER/150325_ENTSO-E_NC%20ER_final.pdf

¹⁷ Verordening (EG) nr. 714/2009 van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1228/2003.

69. De lijst van mogelijke maatregelen in geval van risico's voor de veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van het net - of het nu in § 3, § 4 of § 5 van artikel 312 is - bevat steeds operationele uitvoeringsmaatregelen betreffende het transmissienet.

De CREG is dientengevolge van mening dat de aan de netbeheerder geboden mogelijkheid om, overeenkomstig de opsomming van artikel 312, § 4, van "in voorkomend geval, de onverwijilde toepassing van artikel 32 van de wet van 29 april 1999 te eisen" een ongerijmdheid bevat die moet worden verwijderd.

70. Artikel 312, § 4, van het ontwerp bepaalt: dat "deze lijst van handelingen is exemplatief en drukt geen gradatie of voorrang uit". Het exemplatieve karakter van de opsomming is reeds opgenomen in het huidige technisch reglement; desalniettemin vraagt de CREG zich af of het technisch reglement, in tegenstelling tot de huidige situatie, niet op een exacte en exhaustieve manier de operationele maatregelen zou moeten voorzien die de netbeheerder moet nemen indien er sprake is van een aanhoudend probleem op het net.

Zoals eerder al uiteengezet, lijkt het de CREG bovendien passend om ofwel een gradatie in te voeren betreffende de mogelijke maatregelen, ofwel duidelijk op te nemen dat de mogelijke maatregelen onderworpen zijn aan het proportionaliteitsbeginsel. De CREG merkt in dit verband op dat het Verslag aan de Koning nauwkeurig de gradatie van de maatregelen omschrijft, vanaf de activatie van de strategische reserve tot de afschakeling.

IV.1.4.4 Artikel 312, § 5

Op voorstel van de netbeheerder en na advies van de commissie en in overleg met de Minister van Economische Zaken, bepaalt de minister het afschakelplan ~~voorzien in §4,1°.~~

De maatregelen vastgesteld in het kader van het afschakelplan mogen omvatten:

1° de verplichting voor de netbeheerder

a) de afnames geheel of gedeeltelijk te onderbreken; ~~een prioritaire lijst wordt opgesteld in het plan;~~
~~b) de verbindingen met buitenlandse netten te onderbreken: —~~

b) de verbindingen **binnen het transmissienet en** met andere netten in de regelzone te ~~onderbreken~~
wijzigen of te onderbreken;

2° de verplichting voor de verbruikers of bepaalde categorieën van verbruikers, in gehele land of bepaalde delen ervan, de elektriciteit die zij afnemen van het net te verminderen binnen de vooropgestelde limieten;

3° het verbod elektriciteit te gebruiken voor bepaalde doeleinden.

~~De netbeheerder waarschuwt de betrokken ministers van de door deze zelfde paragraaf bedoelde maatregelen.~~

De modaliteiten van de communicatie van en tussen de netbeheerder en de betrokken ministers inzake de toepassing van het afschakelplan worden bij ministerieel besluit vastgelegd.

71. Zoals artikel 312, § 5, van het technisch reglement is opgesteld, lijkt het de bindende maatregelen voor enerzijds de netbeheerder (lid 2, 1°) en anderzijds de verbruikers (lid 2, 2° en 3°) op dezelfde voet te zetten. De onderbreking van de afnames zoals voorzien in het ministerieel besluit van 3 juni 2005 (en in de ontwerpversie) kan echter net zo goed enkel op initiatief van de netbeheerder geschieden als op instructie van de betrokken ministers.

Het gebruik van de term "*verplichting*" in lid 2, 1°, lijkt derhalve niet passend.

72. In de laatste alinea moet de uitdrukking "*de betrokken ministers inzake de toepassing van het afschakelplan*" worden herzien - de CREG vermoedt dat in het artikel van het ontwerp de ministers die Energie en Economie onder hun bevoegdheid hebben worden bedoeld, zoals vermeld in de eerste alinea.

73. De CREG vraagt zich bovendien af waarom in het ontwerpbesluit de onderbreking van de interconnectie met buitenlandse netten geschrapt is uit de lijst met maatregelen in het kader van het afschakelplan - met name deze in het geval van plotse fenomenen.

IV.1.4.5 Artikel 312, § 7

De modaliteiten voor de uitvoering van de maatregelen die bedoeld zijn in §5 en die in samenwerking met de beheerders van andere binnenlandse netten moeten worden uitgevoerd, dienen, voor wat betreft de primordiale behoeften van de natie die elektrische energie vereisen, zo veel mogelijk rekening te houden met ~~in orde van prioriteit~~, het volgende klassement van prioritaire afnames, in dalende volgorde van prioriteit:

1° de technische hulpsystemen nodig voor de vitale werking van de netten van de transmissienetbeheerder en van de distributienetbeheerders;

2° de ziekenhuizen zoals omschreven in artikel 2 van de gecoördineerde wet van 10 juli 2008 op de ziekenhuizen en andere verzorginrichtingen;

3° de beheerscentrales van noodoproepen (100, 101 en 112) op basis van artikel 2,61° van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie.

In geval van gehele of gedeeltelijke onderbreking van de prioritaire afnames volgens het afschakelplan, en voor zover mogelijk, zorgen de transmissienetbeheerder en de betrokken beheerders van de ermee verbonden lokale transmissie- en distributienetten voor een hervoeiding van de afnamepunten voor wat betreft voornoemde prioritaire afnames.

De concrete nominatieve lijst van prioritaire afnames (met uitzondering van categorie 1° hierboven) wordt door de minister geactualiseerd en jaarlijks voor 1 september meegedeeld aan de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerders.

74. Artikel 312, § 7, stelt de lijst van "*prioritaire afnames*" vast. De CREG heeft hiervoor reeds opgemerkt dat deze lijst volledig zou moeten zijn en dat het niet aan de Minister toekomt om, in het kader van zijn bevoegdheid tot het uitvoeren van het technisch reglement, andere types van geprivilegieerde afnames te beogen.

75. Tot de prioritaire afnames behoren (lid 1, 1°) "*de technische hulpsystemen nodig voor de vitale werking van de netten*". Welke technische hulpsystemen door deze bepaling gedekt

worden, is voor de CREG niet duidelijk; er zou desgevallend een definitie van dit begrip moeten gegeven worden.

76. Het ontwerp van artikel bepaalt dat de uitvoeringsmodaliteiten van het afschakelplan *"in samenwerking met de beheerders van andere binnenlandse netten moeten worden uitgevoerd"* (sic)¹⁸, en dat de nominatieve lijst van prioritaire afnames moet worden *"meegedeeld aan de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerders"*.

Aangezien § 7 van artikel 312 tot wezenlijk doel heeft te voorzien in de hypothese van prioritaire afnames en deze te identificeren, is het niet passend daar een regel in te voegen betreffende de samenwerking tussen de netbeheerders. Deze regel zou eventueel wel kunnen worden opgenomen in een alinea die toegevoegd wordt aan artikel 312, § 5. De CREG merkt echter op dat volgens het ministerieel besluit van 3 juni 2005 (in de huidige versie en in de ontwerpversie) de tussenkomst van de beheerders van het plaatselijk transmissienet en de distributienetten in het kader van het afschakelplan, en zelfs de toepassing van het afschakelplan op klanten van de distributie en de plaatselijke transmissie, niet noodzakelijkerwijze plaatsvindt, maar afhankelijk is van het bestaan van wettelijke bepalingen of gewestelijke regelgevingen wel die deze tussenkomst en toepassing voorzien.

De CREG is derhalve van mening dat deze voorwaarde, omwille van de bevoegdheidsverdeling, niet dient opgenomen te worden (cf. supra, punt II.4). Indien zij niettemin dient behouden te worden, moet zij hier hernomen worden.

Tot slot moet voorzien worden dat de lijst met prioritaire afnames ook wordt medegedeeld aan de beheerders van het plaatselijk transmissienet.

IV.2 Wijzigingen aan het ministerieel besluit van 3 juni 2005

77. De CREG heeft hierna enkel de punten onderzocht van het ministerieel besluit die het ontwerp van de Minister beoogt te wijzigen.

Onder andere moet de lijst met definities in punt 1.1.1 worden aangevuld met definities voor de volgende begrippen:

- structureel injecterende kabels;
- coördinatie en Crisiscentrum van de Regering;
- interne procedure voor de toepassing van het afschakelplan.

¹⁸ De CREG vermoedt dat het ontwerp doelt op de beheerders van het plaatselijke transmissienet en het distributienet van de Belgische regelzone.

Daarnaast zou, overeenkomstig met wat hiervoor vermeld is, de vermelding volgens dewelke "*het afschakelplan een onderdeel van de reddingscode vormt*" moeten geschrapt worden.

IV.2.1 Punt 1.1.3

Het afschakelplan geldt ten aanzien van alle ~~afnemers van elektriciteitsnetgebruikers en distributienetgebruikers~~ die binnen de regelzone op het transmissienet aangesloten zijn of, in zoverre daarin wordt voorzien door de gewestelijke technische reglementen, op een distributienet of een plaatselijk transmissienet binnen de regelzone dat rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden is met het transmissienet.

78. Los van de eerder beschreven discussie betreffende het gebruik van het begrip "*netgebruiker*" of "*afnemer/cliënt*", merkt de CREG op dat de zin zoals deze gewijzigd is door het ontwerp moeilijk te begrijpen is, als het gaat over "*de netgebruikers en distributienetgebruikers die binnen de regelzone op het transmissienet aangesloten zijn of [...] op een distributienet of plaatselijk transmissienet*".

Het zou volgens de CREG beter zijn eenvoudigere begrippen te gebruiken zoals "*gebruikers van het transmissienet*" en "*gebruikers van het distributienet en plaatselijk transmissienet*".

79. Punt 1.1.3 van het afschakelplan betreft de netten die binnen de regelzone "*rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden zijn met het transmissienet*". Op andere plaatsen vermeldt de tekst dat het de netgebruikers (of afnemers) zijn die "*verbonden*" zijn met de netten (zie bijvoorbeeld punt 2.3.1 of 3.3.3 van het ontwerp).

De CREG is van mening dat deze formulering bijdraagt tot verwarring. Indien het technisch reglement de verschillende types maatregelen beoogt die het afschakelplan kan bevatten, bedoelt het met name de onderbreking van "*interconnecties tussen het transmissienet en de andere netten in de regelzone*"(art. 312, § 5). De elektriciteitswet definieert elders interconnecties als: "*uitrustingen die worden gebruikt om de transmissie- en distributienetten onderling te koppelen*" (art. 2, 7 bis). De CREG stelt derhalve voor om in plaats van te spreken van distributie- en lokale transmissienetten die "*verbonden*" zijn met het transmissienet, in het ontwerp "*netten gekoppeld aan het transmissienet*" te gebruiken.

Anderzijds, wanneer het begrip afnemer wordt vervangen door netgebruiker, is het niet meer nodig om te preciseren dat deze gebruiker "*verbonden*" of "*aangesloten*" is met of op het net.

80. Tot slot merkt de CREG op dat een deel van de regelzone een deel van het grondgebied van het Groothertogdom Luxemburg beslaat. Derhalve moet de vraag worden gesteld of de afschakelhandelingen van toepassing kunnen zijn op een grondgebied waar België geen rechtsmacht uitoefent en of het afschakelplan niet beperkt moet worden tot het deel van de regelzone dat binnen het Belgische grondgebied valt.

IV.2.2 Punt 1.1.4

De handelingen nodig voor het in werking stellen van het afschakelplan worden met de middelen waarover hij beschikt uitgevoerd door de transmissienetbeheerder, voor de **netgebruikers** verbonden met **diens netten** en, indien zulks wordt bepaald in de gewestelijke regelgeving, **voor de netgebruikers die op het distributienet of het plaatselijk transmissienet zijn aangesloten als gevolg van de onderbreking van de verbinding met deze respectieve netten.**

Rekening houdend met de gewestelijke regelgeving en met de middelen waarover de transmissienetbeheerder en de beheerders van de ermee verbonden lokale transmissie- en distributienetten beschikken, kan het afschakelplan op verzoek en volgens de instructies van de transmissienetbeheerder, ook – onder de voorwaarden voorzien in de regionale technische reglementen – in werking worden gesteld door de beheerders van deze lokale transmissie- of distributienetten ~~rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden met het transmissienet~~, voor de netgebruikers die op die netten aangesloten zijn.

De transmissienetbeheerder organiseert, overeenkomstig artikel 383 van het Technisch Reglement, de raadpleging met de beheerders van de distributienetten en van de lokale transmissienetten met het oog op het bekomen van een interactieakkoord onder meer voor de onderbreking van de ~~afnamebelasting en het hervoeden van de afname, met inbegrip van de prioritaire hervoeding, ingevolge het afschakelplan. De distributiebeheerders kunnen aan de transmissienetbeheerder de technische mogelijkheid bieden om selectief belastingen af te schakelen overeenkomstig de prioriteiten van het afschakelplan.~~

81. Punt 1.1.3 betrof het toepassingsgebied van het afschakelplan ten opzichte van de netgebruikers - te weten, de gebruikers van het transmissienet en, indien de gewestelijke regelgeving hierin voorziet, de gebruikers van de plaatselijke transmissienetten en distributienetten. Punt 1.1.4 bepaalt het toepassingsgebied ten opzichte van de netbeheerders.

Het nieuwe aan de tekst van het ontwerp is dat het de transmissienetbeheerder voortaan toelaat de nodige handelingen uit te voeren voor de toepassing van het afschakelplan, eveneens ten aanzien van de gebruikers van de plaatselijke transmissienetten en distributienetten indien de gewestelijke regelgeving dat toestaat. Ook bepaalt het dat, wanneer zij het afschakelplan in werking stellen, de beheerders van de plaatselijke transmissienetten en distributienetten zich moeten conformeren aan de instructies van de transmissienetbeheerder.

De CREG is van mening dat de twee eerste leden eenvoudiger zouden moeten worden geformuleerd.

82. De tekst van het ontwerpbesluit vermeldt meerdere malen dat de maatregelen van het afschakelplan van toepassing zijn op de distributie en de plaatselijk transmissie: *"indien zulks wordt opgelegd krachtens de gewestelijke regelgeving"* (punt 1.1.2) of *"in zoverre daarin wordt voorzien door de gewestelijke technische reglementen"* (punt 1.1.3) of *"indien zulks wordt bepaald in de gewestelijke regelgeving"* (punt 1.1.4) of nog *"in zover de gewestelijke regelgeving daarvoor de mogelijkheid biedt"* (punt 4.6).

Indien bewust is gekozen voor verschillende formuleringen, ontgaat de CREG het verschil hiertussen. In ieder geval heeft de voorwaarde die wordt gesteld, om redenen van bevoegdheidsverdeling, geen bestaansreden (cf. supra, punt III.4).

83. Punt 1.1.4 verwijst eveneens naar artikel 383 van het technisch reglement. Dit artikel bepaalt: *"De netbeheerder en de beheerders van het distributienet of van het plaatselijk transmissienet leggen met een gezamenlijk akkoord de modaliteiten vast voor de wisselwerking tussen verschillende ondersteunende diensten en specifiek voor wat betreft de reddingsscenario's en scenario's van belastingsonderbreking"*. Deze bepaling is opgenomen in de afdeling getiteld *"Ondersteunende diensten en reddingscodes"*.

Overeenkomstig wat hiervoor werd uiteengezet past het om de titel van deze afdeling te wijzigen, omdat een afname-onderbreking, volgens de opvatting van het ontwerp van de Minister, geen maatregel is die deel uitmaakt van de reddingscode, maar van het afschakelplan.

Terwijl artikel 383 van het technisch reglement spreekt van *"belastingonderbreking"* past het ontwerpartikel de tekst aan en beoogt het de *"afnamebelasting"*. Deze formulering is onjuist en stemt niet overeen met die van het technisch reglement. De CREG is van mening dat derhalve artikel 383 van het technisch reglement moet worden gewijzigd en dat er bijvoorbeeld in wordt voorzien dat het akkoord tussen de netbeheerders gericht moet zijn op *"de reddingsscenario's, belastingonderbreking en de onderbreking van de afnames overeenkomstig het afschakelplan"*.

Aangezien een akkoord moet worden bereikt, zal een simpele *"raadpleging"* van de beheerders van het distributienet en het plaatselijke transmissienet niet voldoende zijn. Bovendien is het begrip *"interactieakkoord"* ongelukkig overgenomen uit artikel 383 van het technisch reglement, dat, in dat opzicht, gewag maakt van *"modaliteiten [...] voor de wisselwerking tussen verschillende ondersteunende diensten"*.

84. Tot slot vraagt de CREG zich met betrekking tot de uitvoering van het afschakelplan af wat de eventuele consequenties zijn van de afwezigheid van een akkoord tussen de netbeheerders.

IV.2.3 Punt 2.1

~~Plotse fenomenen (zoals frequentieschommelingen, spanningsdalingen, etc.) worden veroorzaakt door het plotsverstoord evenwicht tussen productie, transmissie en afname van elektriciteit als gevolg van noodsituaties en tal van incidenten zoals aangegeven in artikel 303 van het technisch reglement. In geval een plots fenomeen zoals bepaald in art. 19 van het technisch reglement optreedt of dreigt op te treden, hetzij op lokaal vlak, hetzij op het vlak van de regelzone, hetzij op het vlak van geïnterconnecteerde ENTSO-E-net (European Network of Transmission System Operators for Electricity) en dit plots fenomeen onvoldoende of onvoldoende snel kan gecompenseerd worden door een verhoging van de productie in het betrokken deel van de regelzone of een verhoging van de toevoer van elektriciteit naar het betrokken deel van de regelzone, worden de maatregelen genomen zoals hieronder uiteengezet.~~

85. Artikel 2.1 van het afschakelplan bepaalt bij welke omstandigheden de procedure ter bescherming tegen plotse fenomenen mag worden geactiveerd. Het ontwerp van de Minister beoogt, wat dit betreft alleen te verwijzen naar artikel 19 van het technisch reglement, aangezien het begrip "plotse fenomenen" is opgenomen in de lijst van noodsituaties in deze bepaling.

86. De CREG heeft hierboven uiteengezet waarom zij van mening is dat het begrip plotse fenomenen niet thuishoort in de opsomming van artikel 19 van het technisch reglement (cf. supra, III.1.3).

Afgezien daarvan merkt de CREG op dat de verwijzing naar artikel 19 niet perfect is. Enerzijds herhaalt het artikel van het ontwerp immers gedeeltelijk de definitie van plotse fenomenen zoals deze reeds in de ontwerp tekst van artikel 19 is opgenomen- wat overbodig is. Anderzijds wordt deze definitie uitgebreid, omdat gepreciseerd wordt dat plotse fenomenen kunnen optreden op lokaal vlak, op het vlak van de regelzone of op het vlak van het geïnterconnecteerde ENTSO-E-net.

87. In elk geval moet de zinsbouw van het artikel worden herzien.

IV.2.4 Punt 2.2

~~De transmissienetbeheerder maakt geheel of gedeeltelijk toepassing van de in artikel 312, § 5, 1°, van het technisch reglement vermelde maatregelen overeenkomstig de volgende principes :~~
~~1° afschakeling van afnemers aangesloten op het transmissienet (rekening houdend met de volgorde in de lijst van prioritaire afnemers in 2.4. en met de geografische zones in 4.) ;~~
~~2° onderbreking van de verbindingen met de buitenlandse netten ;~~
~~3° onderbreking van de verbinding met de andere netten binnen de regelzone.~~

88. Het ontwerpbesluit heft punt 2.2 op, dat de te nemen maatregelen in het geval van plotse fenomenen uiteenzet, aangezien deze maatregelen reeds worden behandeld in artikel 312, § 5, 1°, van het technisch reglement.

De CREG is van mening dat het de voorkeur heeft deze verwijzing nadrukkelijk te behouden. Er wordt bovendien herhaald dat de onderbreking van de verbinding met de buitenlandse netten geen onderdeel meer is van de maatregelen van het afschakelplan.

IV.2.5 Punt 2.3.1

2.3.1 De transmissienetbeheerder en desgevallend de distributienetbeheerder of de lokale transmissienetbeheerder die rechtstreeks of onrechtstreeks met het transmissienet verbonden zijn, kunnen de verbinding met sommige categorieën netgebruikers die met hun net verbonden zijn of met schijven zoals bepaald in artikel 4 van dit besluit onderbreken waarbij de netbeheerders ernaar streven, rekening houdend met de exploitatieomstandigheden, de stroomtoevoer slechts te onderbreken in geval van absolute noodzaak en die onderbreking zo kort mogelijk te houden.

De maatregelen getroffen door de transmissienetbeheerder worden door hem, langs de snelste weg, ter kennis gebracht van de afnemers verbonden met het transmissienet en van de beheerders van de andere netten rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden met het transmissienet die er belang bij hebben. Deze beheerders van de andere netten zullen in voorkomend geval de aan hun netten verbonden afnemers inlichten. De transmissienetbeheerder en de andere beheerders van de betreffende netten zullen eveneens deze maatregelen publiceren op hun website. De tijd die nodig is voor deze kennisgevingen en publicaties mag de toepassing van deze maatregelen niet opschorten of vertragen.

De transmissienetbeheerder licht langs de snelste weg de Minister in over de genomen maatregelen.

89. Alle uitvoeringsmodaliteiten betreffende afschakeling, die momenteel onderdeel uitmaken van punt 2.3 van het afschakelplan worden in het ontwerpbesluit verplaatst naar het gedeelte betreffende het beheer van de benodigde hoeveelheden af te schakelen vermogen (punt 4).

Derhalve is punt 2.3 van het afschakelplan voortaan beperkt tot (i) een “kader”bepaling die de netbeheerders machtigt de afnames te onderbreken, en (ii) een bepaling betreffende de melding van de genomen maatregelen aan de netgebruikers en aan de Minister.

Deze twee bepalingen hebben een duidelijk verschillend doel, derhalve is de CREG van mening dat deze dienen te worden opgenomen in andere artikelen (of punten).

90. Het lijkt overbodig te preciseren dat de onderbreking van de afnames, in voorkomend geval, kan worden beslist door de beheerders van een distributienet of een plaatselijk transmissienet dat *rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden is* met het transmissienet. Alle distributienetten (en plaatselijke transmissienetten) op het Belgisch grondgebied zijn immers, in elk geval onrechtstreeks, verbonden met het transmissienet.

91. De formulering: netbeheerders *"kunnen de verbinding met afnemers of sommige categorieën afnemers die met hun net verbonden zijn of met schijven zoals bepaald in artikel 4 onderbreken"* lijkt onjuist. De CREG is van mening dat het verkieslijk is te voorzien dat de netbeheerders de afnames kunnen onderbreken *"van alle of een gedeelte van de netgebruikers, voor zover mogelijk rekening houdend met de schijven zoals bedoeld in punt 4"*. De CREG is van mening dat, indien de afschakeling betrekking zou moeten hebben op *"categorieën van gebruikers"*, deze categorieën op een objectieve wijze gedefinieerd zouden moeten worden. Dat zou er op neerkomen dat nieuwe soorten prioritaire afnames gecreëerd worden - afnames die niet beoogd worden door de afschakeling - die volgens de CREG enkel bepaald kunnen worden in het technisch reglement of op basis ervan.

IV.2.6 Punt 3.1

~~3.1.1. De procedure bepaald in 3.2 en 3.3 word toegepast :
—indien één of meerdere toegangsverantwoordelijken aan de transmissienetbeheerder melden gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare, termijn niet in staat zullen zijn hun evenwichtsverplichting bepaald in art. 157 van het Technisch Reglement te vervullen en indien deze toestand aanleiding geeft tot een verstoord evenwicht tussen productie en afname van elektriciteit binnen de regelzone dat door de transmissienetbeheerder niet kan gecompenseerd worden door het activeren van de productiemiddelen die binnen de regelzone beschikbaar zijn ; of
—indien het transmissienet niet meer in staat is gedurende een aanzienlijke, min of meer voorspelbare, termijn voldoende elektriciteit naar bepaalde delen van de regelzone te transporteren.
De procedure bepaald in 3.2 en 3.3 wordt toegepast in geval van schaarste of dreiging tot schaarste zoals bepaald in het technisch reglement.
3.1.2. De procedure vastgelegd bij besluit van de Regent van 29 januari 1949 houdende de reglementering van de voortbrenging, de verdeling en het verbruik van elektrische energie in geval van tekort aan vermogen en/of elektrische energie ten gevolge van sociale geschillen is van toepassing in geval van elektriciteitschaarste naar aanleiding van sociale geschillen.~~

92. Wat betreft de hypothesen van schaarste en dreiging tot schaarste, verwijst de CREG naar de bezwaren vermeld in de algemene overwegingen (cf. supra, III.1.2).

De CREG stelt bovendien vast dat de structuur van punt 3.2 - die niet is gewijzigd in het ontwerp - en punt 3.3 voor verbetering vatbaar is. Overeenkomstig de titels ervan hebben deze punten betrekking op enerzijds de *"middelen"* en anderzijds de *"inwerkingstelling"* van deze middelen. In principe is een van de middelen die beschikbaar is in het geval van schaarste de onderbreking van de afnames. Deze zou dus moeten worden opgenomen in de opsomming van de middelen in punt 2.3. Dit is echter niet het geval. De onderbreking van de afnames wordt alleen vermeld in het artikel betreffende de *"inwerkingstelling"*, *"in geval de maatregelen bedoeld in 3.2. niet tijdig konden worden toegepast of ontoereikend blijken te zijn"*.

93. Het ontwerpbesluit stelt tevens voor om punt 3.1.2, dat verwijst naar het Regentsbesluit van 29 januari 1949 in geval van een sociaal geschil, op te heffen. De

onderbouwing die voor deze opheffing wordt gegeven in het vergelijkend overzicht van de voorgenomen wijzigingen, dat als bijlage bij de adviesaanvraag werd meegestuurd, is de volgende: *"Dit artikel [i.e. punt 3.1.2] heeft weinig directe relevantie in het kader van de toepassing van het afschakelplan, en wordt daarom opgeheven."*

Het hiervoor genoemde Regentsbesluit bevat echter maatregelen die vergelijkbaar zijn met, maar niet identiek zijn aan, deze voorzien in het afschakelplan (in punten 3.2 en 3.3) alsook controlemaatregelen, de definitie van *"allernoodzakelijkste behoeften"* in meerdere categorieën, enz. Derhalve lijkt het de CREG helemaal niet logisch dat de herhaling van de toepassing van de het Regentsbesluit van 29 januari 1949 in geval van een sociaal geschil als niet relevant wordt gezien.

In ieder geval is het Regentsbesluit van 29 januari 1949 nog steeds van kracht en past het derhalve deze reglementering toe te passen indien de schaarste of dreiging tot schaarste veroorzaakt wordt door een sociaal conflict.

Indien de Minister van mening is dat het niet passend is om schaarste ten gevolge van een sociaal conflict verschillend te behandelen dan andere gevallen van schaarste, is er echter niets dat de Minister ervan weerhoudt om een bepaling in het voorontwerp van koninklijk besluit in te voegen tot opheffing van het Regentsbesluit van 29 januari 1949.

IV.2.7 Punt 3.3

IV.2.7.1 Punt 3.3.3

Ingeval de maatregelen bedoeld in 3.2. niet tijdig konden worden toegepast of ontoereikend blijken te zijn, kunnen de ministers de transmissienetbeheerder en desgevallend de distributienetbeheerder of de lokale transmissienetbeheerder die rechtstreeks of onrechtstreeks met het transmissienet verbonden zijn, opdragen de verbinding met sommige categorieën **netgebruikers** die met hun net verbonden zijn **of met schijven zoals bepaald in artikel 4 van dit besluit** te onderbreken waarbij de netbeheerders ernaar streven, rekening houdend met de exploitatieomstandigheden, de stroomtoevoer **niet slechts** te onderbreken in geval van absolute noodzaak en die onderbreking zo kort mogelijk te houden.

Onverminderd 4.7 en op voorstel van de in het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor de crisis gebeurtenissen en –situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen bedoelde beheerscel, kunnen de ministers, in overleg met de transmissienetbeheerder, bijkomende afnames bepalen, die moeten worden hervoed.

De handelingen nodig voor de toepassing van het vorige lid worden uitgevoerd door de transmissienetbeheerder met de middelen waarover hij beschikt, voor de afnemers verbonden met het transmissienet en, indien zulks wordt bepaald in de gewestelijke regelgeving, op initiatief van de transmissienetbeheerder, door de beheerders van de distributienetten of van het lokaal transmissienet rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden met het transmissienet voor de afnemers die op de netten aangesloten zijn onder de voorwaarden voorzien in regionale technische reglementen.

94. In het Verslag aan de Koning staat: *"in tegenstelling tot de procedure voor plotse fenomenen, is in het geval van schaarste, die voorzienbaar is, in principe meer (reactie)tijd om te beslissen welke maatregelen genomen moeten worden"*. Het volgende wordt daaraan toegevoegd: *"de ministeriële beschikking, die in fine moet worden genomen voorafgaand aan de consecutieve afschakeling bij schaarste, moet de betrokken schijf of schijven en onderstations vaststellen. Het spreekt voor zich dat deze ministeriële beschikking zal worden gemotiveerd en dat ze in geen enkel geval mag afwijken van de vastgelegde principes van het afschakelplan zoals, onder andere, de geografische verdeling en de roulatie tussen de verschillende schijven"*.

95. De bepaling van het ontwerp, alsook de toelichting in het Verslag aan de Koning roepen vragen op. Enerzijds, indien de idee is dat de beslissing van de ministers niet mag afwijken van het principe van afschakeling in schijven, past het dit uitdrukkelijk aan te geven en de bevoegdheden van de ministers in die zin te beperken.

Anderzijds stelt de CREG vast dat de principes die genoemd worden in het Verslag aan de Koning - de geografische verdeling en de roulatie tussen de schijven - nergens worden vermeld in het afschakelplan, maar daarin wel opgenomen zouden moeten zijn (cf. supra, II.7). De CREG vermoedt dat het instrument waar het Verslag aan de Koning op doelt de "Interne procedure voor uitvoering van het afschakelplan" is. Indien dat het geval is, is het vreemd dat een dergelijk instrument, dat is vastgesteld door de transmissienetbeheerder en eenvoudigweg wordt medegedeeld aan de Minister, in ieder geval opgelegd wordt aan een overheidsinstantie in het geval van een afschakeling.

96. Betreffende de door de Minister te bepalen bijkomende afnames voor prioritaire hervoeding, verwijst de CREG naar de bezwaren zoals geformuleerd in de algemene overwegingen (cf. supra, II.3).

97. De laatste alinea bepaalt dat de hervoedingshandelingen worden uitgevoerd door de transmissienetbeheerders met behulp van de middelen waarover zij beschikken. Deze regel is reeds als algemeenheid opgenomen in punt 1.1.4 van het afschakelplan en derhalve is het overbodig deze hier te herhalen.

IV.2.8 Punt 4.2

Om de ~~vermindering en/of~~ afschakeling van de afnames van het net zowel op geografisch vlak als op het vlak van de benaderende hoeveelheden te kunnen doseren, wordt het net ingedeeld in ~~vijf~~ ~~geografische elektrische zones~~ waarin de af te schakelen deelnetten in ~~opeenvolgende verschillende~~ schijven zijn verdeeld.
~~De vijf geografische zones situeren zich in het noordwesten, het noordoosten, het centrum, het~~

~~zuidwesten en het zuidoosten van het land.~~

De schijven zijn zodanig samengesteld dat (i) per schijf ~~nagenoeg 5% van de af te schakelen belasting van elke elektrische zone~~ zich in min of meer gelijke proportie verhoudt tot de belasting van de betrokken ~~geografische zone wordt afgeschakeld/verminderd~~ elektrische zone, volgens een niveau van precisie dat behaald kan worden met de middelen waarover de netbeheerders beschikken, en (ii) de verdeling van de schijven geen afbreuk doet aan de regels en verplichtingen die bestaan tussen de Europese netbeheerders aangaande het behoud en het herstel van de frequentie en het evenwicht.

De samenstelling van de ~~geografische~~ elektrische zones en de samenstelling van de verschillende schijven is vermeld in de "interne procedure voor uitvoering van ~~de reddingscode het afschakelplan~~."

98. Deze bepaling voorziet in het principe van een indeling van het net in elektrische zones en van deze zones is schijven. Deze onderverdeling wordt bepaald door de netbeheerder en is opgenomen in de "Interne procedure ter uitvoering van het afschakelplan", meegedeeld aan de Minister.

De CREG heeft reeds opgemerkt dat zij van mening is dat de bevoegdheden van de netbeheerder betreffende deze verdeling strikter zouden ingekaderd moeten worden. Ook vermeld het Verslag aan de Koning het volgende: *"Een proportionele verdeling van de belasting verlangt dat elke zone een proportionele afschakelcapaciteit ten opzichte van de andere heeft."* De CREG is van mening dat deze regel niet is opgenomen in het afschakelplan.

Anderzijds voorziet het afschakelplan er wel in dat *"per schijf de af te schakelen belasting van elke elektrische zone zich in min of meer gelijke proportie verhoudt tot de belasting van de betrokken elektrische zone"*. Het lijkt er echter op dat deze regel niet juist is weergegeven in het Verslag aan de Koning, dat vermeldt: *"het deel van elke elektrische zone in een schijf moet procentueel proportioneel zijn aan deze van de andere elektrische zones van deze schijf en aan het totale verbruik van de betreffende elektrische zone"*.

De CREG ziet bovendien niet in waarom het aantal zones is geschrapt.

99. De CREG constateert dat als in punt 4.2 van het ontwerp de hypothese van de vermindering van de afnames wordt opgeheven, ook de titel in punt 4 moet worden aangepast. De CREG vraagt zich bovendien af of een wijziging van punt 1.1.2 van het afschakelplan ook niet noodzakelijk is, daar waar gepreciseerd wordt dat dit plan *"de maatregelen betreffende het wijzigen en afschakelen van afnames van het transmissienet"* omvat (onderstreping toegevoegd door de CREG).

100. Het kan tenslotte niet de bedoeling zijn dat er verwezen wordt naar een instrument - namelijk naar de "Interne procedure ter uitvoering van het afschakelplan" - die in geen enkele volgende bepaling van het besluit wordt genoemd.

101. Ook wil de CREG opmerken dat punt 4.1 - dat geen wijzigingen heeft ondergaan - overbodig is, aangezien het letterlijk artikel 312, § 6, van het technisch reglement herhaalt. Volgens de “*Beginnselen van de wetgevingstechniek*” van de Raad van State, is het principe van de hiërarchie der normen tegenstrijdig met het feit dat een lagere norm de bepalingen van een hogere regel simpelweg herneemt of paraphraseert.

IV.2.9 Punt 4.3

4.3. De maatregelen ter onderbreking van de afnames ~~Het afschakelplan of zijn onderdelen~~ kunnen geactiveerd worden, hetzij ~~op bevel door toedoen~~ van de netbeheerders, hetzij door automatische installaties die onder meer werken op basis van de frequentie van het net of van een andere fysische grootheid.

~~Rekening houdend met de prioritaire lijst bepaald in 2.4. wordt het afschakelplan vastgesteld als volgt, in volgorde van uitvoering —~~

De maatregelen ter onderbreking van de afnames houden rekening met de techniciteit en de structuur van de netten en met het proportionaliteitsbeginsel zoals opgenomen in 4.2, waarbij de toepassing van deze maatregelen ter onderbreking van de afnames redelijkerwijze – alsmede rekening houdend met de mogelijke nodige overgangsmaatregelen met het oog op deze beperking – beperkt wordt voor:

- De rechtstreeks aan het transmissienet en netten met een transmissiefunctie aangesloten eindafnemers;
- De voeding van (i) het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest; (ii) de binnenstad van de provinciehoofdplaatsen; en (iii) de binnenstad van gemeenten met een bevolkingsaantal van minstens 50.000. De lijst van deze gemeenten wordt opgenomen in een bijlage aan dit besluit.

De transmissienetbeheerder verricht de afschakelingen van afnames stapsgewijze en in functie van de benodigde hoeveelheid af te schakelen vermogen volgens een interne procedure van de transmissienetbeheerder, de zogeheten “interne procedure ter uitvoering van ~~de reddingseede~~ het afschakelplan”.

De transmissienetbeheerder stelt de “interne procedure ter uitvoering van het afschakelplan” op, op basis van overleg met de administratie van de minister en het Coördinatie- en Crisiscentrum van de Regering, en hij deelt de “interne procedure ter uitvoering van het afschakelplan” mee aan de Minister.

102. Punt 4.3 van het ontwerp herhaalt een aantal delen van het huidige punt 2.3.1 (1^e lid: manuele of automatische activaties; 3^e lid: stapsgewijze afschakeling). Deze herhaling in een ander punt van het afschakelplan zorgt voor incoherentie. Enerzijds behoort de mogelijkheid tot het activeren van manuele of automatische afschakeling tot de afschakelmodaliteiten en heeft ze geenszins betrekking op het “*Beheer van de benodigde hoeveelheden af te schakelen en te verminderen vermogen*” dat in punt 4 wordt behandeld. Anderzijds geldt de noodzaak een stapsgewijze afschakeling toe te kunnen passen, daar zij vanaf nu afschakelingen beoogt in het geval van plotse fenomenen en schaarste, net zo goed voor de netbeheerders als voor de ministers.

103. Bovendien verwijst de CREG wat dit betreft naar wat reeds hiervoor uiteen is gezet betreffende:

- de noodzaak (ten minste het principe van) alle prioritaire aansluitingen in het technisch reglement op te nemen. De CREG vraagt zich betreffende het ontwerpartikel bovendien af of bij het creëren van schijven zoals bedoeld in punt 4.2 of in de concrete afschakelhandelingen rekening moet worden gehouden met de categorieën afnemers waarvoor een afschakeling redelijkerwijs zou moeten worden beperkt (cliënten die verbonden zijn met het transmissienet, het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk gewest, de binnenstad van de provinciehoofdplaatsen, ...). De ontwerptekst is hierover niet duidelijk:
- verwarring betreffende de begrippen netgebruiker, afnemer/cliënt en consument;
- vaagheid in verband met het proportionaliteitsbeginsel waarvoor eenvoudigweg naar punt 4.2 wordt verwezen.

De CREG begrijpt bovendien niet wat wordt bedoeld met "*alsmede rekening houdend met de nodige overgangsmaatregelen met het oog op deze beperking*" in lid 2.

IV.2.10 Punt 4.4

~~Indien na het uitvoeren van bovenvermelde procedures het systeem niet gestabiliseerd is, wordt aangenomen dat het elektrisch systeem naar een "black-out" (totale netinstorting) evolueert. Indien het elektrisch systeem naar een "black out" (totale netinstorting) is geëvolueerd Vanaf de black-out wordt het elektrisch systeem terug opgestart volgens de heropbouwcode zoals bepaald in art 314 en 315 van het technisch reglement.~~

104. De CREG ziet de doelmatigheid van deze bepaling niet. Volledigheidshalve moet worden opgemerkt dat de instorting geheel of gedeeltelijk kan zijn.

IV.2.11 Punt 4.5

~~4.5 Indien de distributienetbeheerder beschikt over een automatische installatie voor het selectief afschakelen van belastingen in zijn netten, overeenkomstig de classificatie opgenomen in 4.7 ~~punt 5~~ van dit besluit, dan schakelt de ~~T~~transmissienetbeheerder via deze installatie de ~~afschakelbare~~ belastingen af. Indien de transmissienetbeheerder, bij gebrek aan bovenvermelde installatie of in het geval van onvoldoende resultaat van bovenvermelde actie, overgaat tot onderbreking van de rechtstreekse of onrechtstreekse verbindingen van het transmissienet met de netten van de andere netbeheerders binnen de regelzone zal de transmissienetbeheerder de lijst van prioritaire ~~afnames~~ aangesloten in de netten die hij niet beheert niet dienen te respecteren, voor zover de gewestelijke regelgeving ~~daarvoor de mogelijkheid biedt daarin voorziet~~. Nochtans ~~werken de transmissienetbeheerder en de beheerders van deze andere rechtstreeks of onrechtstreeks met het transmissienet verbonden netten samen met elkaar en wenden zij~~ alle beschikbare middelen aan om de bevoorrading van prioritaire ~~afnames~~ zo snel mogelijk te herstellen ~~en de structureel injecterende kabels die rechtstreeks verbonden zijn met de secundaire rails van een transformatiepost die het distributienet op hoofspanning voedt, terug onder spanning te brengen, voor zover de gewestelijke regelgeving daarvoor de mogelijkheid biedt. Dergelijke structureel injecterende kabels kunnen ofwel kabels zijn waarop enkel producenten aangesloten zijn, ofwel kabels voor dewelke eerdere~~~~

uitgevoerde tellingen aanduiden dat de stroomrichting aan het uiteinde van de kabel ter hoogte van de secundaire rails injecterend is gedurende ten minste 90% van de tijd op jaarbasis, voor zover de betrokken distributienetbeheerder over deze informatie beschikt.ées.

105. De ontwerptekst houdt een bepaling in die, door ze aan te passen, geldig is voor elk soort afschakeling, terwijl die voorheen alleen van toepassing was op afschakeling in geval van plotse fenomenen.

Opnieuw moet opgemerkt worden dat dit punt, nochtans geïntegreerd in 4, geen betrekking heeft op "*beheer van de benodigde hoeveelheden af te schakelen vermogen*", maar op de afschakelmodaliteiten.

Bovendien moet de formulering van dit punt herzien worden om meer duidelijkheid te scheppen (bijvoorbeeld door de eerste zin anders te formuleren). In het bijzonder moet het concept van "*structureel injecterende kabel*" gedefinieerd worden in punt 1.1.1 van het afschakelplan. Ook ziet de CREG niet wat in alinea 2 wordt bedoeld met "*voor zover de gewestelijke regelgeving daarvoor de mogelijkheid biedt*". In de Nederlandse tekst zou de alinea moeten beginnen met "*Niettemin*" en niet met "*Nochtans*".

IV.2.12 Punt 4.6

4.6 Om de netbeheerders van de rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden netten in staat te stellen de bevoorrading van de prioritaire **afnames** te herstellen, schakelt de transmissienet-beheerder de bevoorrading van de onderstations waarin de vertrekkende kabels zijn uitgeschakeld terug in, voor zover de gewestelijke regelgeving **daarvoor de mogelijkheid biedt daarin voorziet**. In overleg met de transmissienetbeheerder en voor zover de toestand van het elektrisch systeem dit toelaat, mag de netbeheerder van het rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden net vervolgens vanuit dit onderstation **de prioritaire afnames bedoeld in 4.7 2.4 hervoeden tot een richtwaarden van 10% van het oorspronkelijk afgenomen vermogen in dit onderstation. In overleg met de transmissienetbeheerder, kan deze richtwaarde overschreden worden voor zover er een grotere hoeveelheid nodig is voor prioritaire afnemers en voor zover deze bijkomende energie naar het oordeel van de transmissienetbeheerder door het transmissienet kan aangevoerd worden.**

106. De CREG heeft geen andere opmerkingen dan deze eerder in dit document geformuleerd.

IV.2.13 Punt 4.7

4.7 De modaliteiten voor de uitvoering van het afschakelplan dienen, voor wat betreft de primordiale behoeften van de natie die elektrische energie vereisen, zo veel mogelijk rekening te houden met het volgende klassement van prioritaire afnames, in dalende volgorde van prioriteit:

- 1° de technische hulpsystemen nodig voor de vitale werking van de netten van de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerders;
- 2° de ziekenhuizen zoals omschreven in artikel 2 van de gecoördineerde wet van 10 juli 2008 op de ziekenhuizen en andere verzorginrichtingen;

3° de beheerscentrales van noodoproepen (100, 101 en 112) op basis van artikel 2, 61° van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie.

In geval van gehele of gedeeltelijke onderbreking van de prioritaire afnames volgens het afschakelplan, voor zover als mogelijk en rekening houdend met 4.5 en 4.6, zorgen de transmissienetbeheerder en de beheerders van de ermee verbonden lokale transmissie- en distributienetten voor een hervoeeding van de afnamepunten, voor wat betreft voornoemde prioritaire afnames.

De concrete nominatieve lijst van prioritaire afnames (met uitzondering van categorie 1° hierboven) wordt door de minister geactualiseerd en jaarlijks voor 1 september meegedeeld aan de transmissienetbeheerder en de beheerders van de ermee verbonden lokale transmissie- en distributienetten.

In geval de toepassing van het afschakelplan leidt tot onderbreking van structureel injecterende kabels die rechtstreeks verbonden zijn met de secundaire rails van een transformatiepost die het distributienet op hoogspanning voedt, worden, voor zover als mogelijk en rekening houdend met 4.5 en 4.6 deze kabels terug onder spanning gebracht.

107. Deze bepaling, die gericht is op prioritaire afnames, is praktisch identiek aan artikel 312, § 7, van het technisch reglement, alleen is hier de hypothese van "*structureel injecterende kabels*" toegevoegd.

Eenzijds heeft de CREG hiervoor reeds opgemerkt dat deze toevoeging vanuit juridisch oogpunt niet passend is, aangezien ze zorgt voor een uitbreiding van de lijst van prioritaire afnames in het technisch reglement.

Anderzijds stelt de CREG dat deze bepaling overbodig is en strijdig met de goede praktijken op wetgevend vlak.

IV.2.14 Punt 5

~~Klassement van de klanten~~

~~Overeenkomstig artikel 312, § 7, van het technisch reglement, respecteren de maatregelen die worden genomen in uitvoering van de in 2. en 3. beschreven procedures, het volgende klassement : —~~

~~1° de ziekenhuizen en verzorgingscentra;~~

~~2° de klanten van de openbare distributie ten aanzien waarvan een openbardienstverplichting geldt overeenkomstig artikel 21 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt ;~~

~~3° de consumenten of categorieën van consumenten die een voorrangregime genieten overeenkomstig de wet van 22 januari 1945 betreffende de economische reglementering en de prijzen en haar uitvoeringsbesluiten.~~

108. De CREG heeft hierbij geen opmerkingen.

V. CONCLUSIE

109. De CREG heeft, op verzoek van de Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame ontwikkeling, een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe, en een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 3 juni 2005 tot vaststelling van het afschakelplan van het transmissienet van elektriciteit onderzocht.

Na haar analyse is de CREG tot de volgende conclusie gekomen:

- De ontwerpbesluiten moeten aan een stevige redactionele revisie worden onderworpen, ook vanuit juridisch oogpunt in het licht van de *Beginselen van de wetgevingstechniek*, zoals gepubliceerd door de Raad van State;
- Speciale aandacht moet worden geschonken aan de coherentie van de in de ontwerpen van besluiten gebruikte begrippen, zoals "*afnemers/cliënten*", "*netgebruikers*", "*consumenten*", "*schaarste*" en "*dreiging tot schaarste*", "*noodsituatie*", "*plotse fenomenen*", enz.;
- Er moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de reddingscode en het afschakelplan en dienovereenkomstig moet artikel 157 van het technisch reglement worden herzien, dat niet onderhevig is aan wijzigingen in het ontwerp van de Minister. Ditzelfde geldt voor de structuur van artikel 312 van hetzelfde reglement, alsook punt 1.1.1 van het ministerieel besluit van 3 juni 2005;
- Alle hypothesen betreffende de beperking van de afschakeling of prioritaire hervoeding moeten, ten minste als principe, in het technisch reglement voorzien worden; het ministerieel besluit van 3 juni 2005 mag zulke hypothesen niet toevoegen aan wat in het technisch reglement voorzien is;
- Met betrekking tot de verschillende mogelijke maatregelen in het geval van (dreiging tot) schaarste moet rekening worden gehouden met de strategische reserve. Daarnaast zou het ontwerp prioriteitsregels moeten bepalen betreffende de verschillende maatregelen die kunnen worden genomen, bijvoorbeeld door het opleggen van het proportionaliteitsbeginsel bij de keuze van de te nemen maatregelen;

- Het ontwerp dient aangepast te worden op basis van de beschouwing volgens dewelke het afschakelplan een federale bevoegdheid vormt;
- Het afschakelplan zou in zijn geheel in een correct ministerieel besluit moeten worden opgenomen en niet als bijlage bij een ministerieel besluit.

Bovendien adviseert de CREG een herziening van het ontwerp van de Minister in het licht van de commentaren onder de analyse artikel per artikel.

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Koen LOCQUET
Directeur

Marie-Pierre FAUCONNIER
Voorzitster van het directiecomité